

Strata



Vyriausybės strateginės analizės centro

**2021 m. veiklos
ataskaita**

Turinys



Vadovo žodis	3
STRATA valdybos narių žodis	4
STRATA kompetencijos plėtra pagal strateginio valdymo įstatyme nustatytas valstybės veiklos sritis ir jose atliktų darbų skaičius 2020 ir 2021 m.	6
Strateginės kryptys	7
1. Teikti patikimas įžvalgas ir rekomendacijas siekiant kokybiškų strateginių sprendimų	8
2. Pasitelkiant gerą patirtį, kurti įrodymais grįsto valdymo sistemą	36
3. Formuoti pozityvų visuomenės požiūrį į įrodymų svarbą	43
4. Telkti bendro tikslo siekiančią nepriklausomą ekspertų komandą	45
Finansiniai duomenys	48

Vadovo žodis



Ši ataskaita pasirodo rūsčiu metu, Rusijai Ukrainoje metus iššūkį Vakarų demokratinio pasaulio vertybėms, teisės ir laisvės idealais pagrįstai pasaulio tvarkai. Ši krizė kaip jokia kita atskleidžia kiekvienoje šalyje ir pasaulyje vykstančių procesų giluminės analizės, duomenimis pagrįsto socialinės, ekonominės, technologinės, kultūrinės tikrovės suvokimo poreikį.

STRATA, Lietuvos Vyriausybės strateginės analizės centras, buvo įkurtas 2019 m. su užduotimi rengti ir teikti nepriklausomą, tiriamąją veiklą pagrįstą informaciją, reikalingą įrodymais grįstiems viešosios politikos sprendimams priimti. Per 2021 metus Centras esmingai išplėtė savo analitinės veiklos lauką, padengdamas beveik visas viešojo valdymo sritis, ir dirbo su svarbiausiais šaliai kylančiais iššūkiais, pagrindinių Vyriausybės reformų analitika. Kartu su mūsų šalies ir tarptautiniais ekspertais buvo atlikta per 30 tyrimų, įgyvendinti trys struktūrinių reformų parengiamieji projektai, finansuoti Europos Komisijos, teikta parama įrodymais grįsto valdymo sistemai stiprinti, vykdyta fundamentalių valstybės ir visuomenės išteklių, tokių kaip žmogiškasis kapitalas, stebėseną ir prognozavimą, stiprinta lyderystė numatomojo valdymo – ateities įžvalgų – bare.

Kviečiame susipažinti su Lietuvos Vyriausybės analitinių darbų panorama ir panaršyti šių tyrimų išsamių ataskaitų nuorodas. Iki susitikimo diskusijose dėl geriausių įrodymais grįstų sprendimų!

Dr. Giedrius Viliūnas, STRATA direktorius

STRATA valdybos narių žodis

Inga Antanaitė, Kauno technologijos universiteto doktorantė

Alfredas Chmieliauskas, ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto docentas

Tomas Davulis, STRATA valdybos pirmininkas, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanas

Giedrius Kadziauskas, Aplinkos apsaugos departamento direktorius

Rytis Krušinskas, Kauno technologijos universiteto profesorius

Nerijus Mačiulis, „Swedbank“ vyriausiasis ekonomistas

Darius Žeruolis, Ministrės Pirmininkės patarėjas strateginio planavimo, viešojo administravimo, reformų ir pokyčių valdymo klausimai

Tomas Davulis: STRATA atlieka unikalią misiją – kuria pamatus įžvalgiems viešosios politikos sprendimams. Įgyvendinant šią misiją, 2021 m. organizacijai teko susidurti tiek su išoriniais, tiek su vidiniais iššūkiais. Greitesnis darbo tempas, didesnis reiklumas, naujų užduočių gausa, komandinis darbo pobūdis, lygiagretus darbas prie kelių užduočių – tai tik dalis iššūkių, su kuriais susidūrė organizacijos darbuotojai. Nepaisant šių iššūkių gausos, 2021 m. STRATA stiprino savo vidinius pajėgumus ir plėtė kompetencijas naujose temose. 2022-aisiais numatoma labiau susitelkti įrodymais grįsto valdymo sistemos įgalinimo srityje.

Giedrius Kadziauskas: Pagal patvirtintą strategiją STRATAI keliama didelė ambicija ne tik aprūpinti Vyriausybę strateginio lygmens analitika, bet ir įgalinti sistemą remtis įrodymais. Valstybės institucijos neišvengiamai ir pačios privalo stiprinti savo analitinius pajėgumus. Siekiant šių tikslų labai reikšmingas tampa proaktyvus STRATA vaidmuo, padedant joms stiprėti ir diegiant įrodymais pagrįstos politikos kultūrą šalyje. Ši tinklaveika pagrįsta STRATA veiklos sritis turėtų tapti prioritete.

Inga Antanaitė: Praėjusiais metais STRATA vis daugiau dėmesio skyrė sisteminiams vertinimams ir analizėms, kurie aktualūs ne tik pavienėms institucijoms, bet visai Vyriausybei. Organizacijos darbų sąsaja su Vyriausybės politine darbotvarke yra kritinis sėkmės faktorius. Ateityje dar stipriau reikėtų susitelkti į darbus, kurie rūpi Ministrui Pirmininkui ir visam kabinetui, kurie peržengia vienos organizacijos ribas bei sprendžia sudėtingas problemas. Nemažai iššūkių keliančiu organizacijos transformacijos metu STRATA vis stipriau įsitvirtina kaip Vyriausybės analitinis centras.

Įrodymais grįstas valdymas reikalauja valdymo kultūros kaitos, kitokio požiūrio į sprendimų priėmimą ir naujų standartų. Čia STRATA gali imtis lyderystės. Džiugina, kad įvertinus esamas viešojo sektoriaus kompetencijas, suplanuoti valstybės tarnautojų mokymai bei numatyta telkti analitinius pajėgumus. Neretai dėl riboto suvokimo ar analitinių kompetencijų stokos, viešosioms organizacijoms subjektyvia nuomone paremti sprendimai yra kur kas patogesni. Tad įrodymais grįsto valdymo plėtrai reikalingas proaktyvus STRATA veikimas, ambicingi tikslai ir politinis palaikymas.

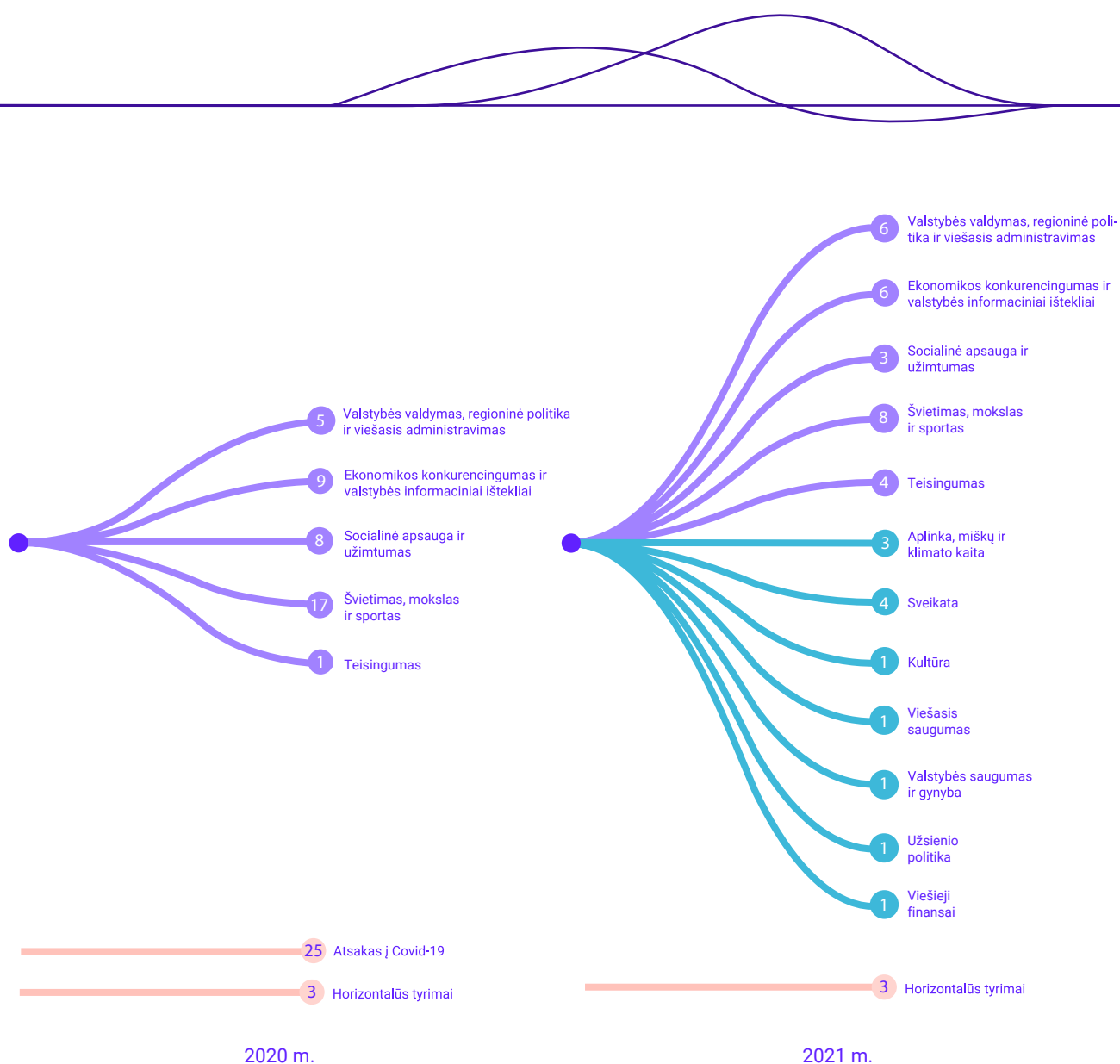
Alfredas Chmieliauskas: STRATA keičiasi teisinga kryptimi. Su naująja matricine struktūra ir veikdama pagal projektinio valdymo principus, organizacija tampa išskirtinai lanksti ir inovatyvi. Analitinio akiračio plėtimas vyksta suplanuotai, derinant naujų sričių įsisavinimą ir išteklių stiprinimą.

Rytis Krušinskas: STRATAI kaip organizacijai 2021 m. buvo naujos pradžios metais. Organizacijos augimo požiūriu 2021 m. buvo įgyvendinti kritiškai svarbūs struktūros keitimo, darbo apmokėjimo ir darbuotojų skatinimo sistemos pokyčiai, modeliuojamas STRATA finansavimas po 2023 m. ir bendrai – STRATOS vaidmuo naujoje įrodymais grįstoje valstybės strateginio valdymo sistemoje. Manau, kad STRATOS dar laukia iššūkiai, susiję su organizacijos intelektualio potencialo išlaikymu ir jo auginimu, organizacijos vaidmens išryškiniu valstybės valdyme, pripažinimo ir prestižo stiprinimu visuomenėje. Tačiau tikiu, kad einama

teisinga kryptimi, o veiklos rezultatai turėtų būti ilgalaikiai bei pasiekti sutelktu bendradarbiavimu.

Darius Žeruolis: 2021 m. STRATA veiklos planas buvo išskirtinai glaudžiai susietas su Vyriausybės programai įgyvendinti reikalingais įrodymais. Norima STRATA matyti ir operatyviniame sprendimų priėmime – veikiančią iniciatyviai, greitai, pasitelkiančią inovatyvius metodus. Tačiau STRATA neturėtų įsitraukti vien tik į trumpojo laikotarpio, operatyvinį veikimą, kartu turėtų koncentruotis ir į vidutinio arba ilgojo laikotarpio strateginius klausimus. Ypač svarbus vaidmuo STRATAI patikėtas rengiant Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2050“. Tai yra pavyzdys, kaip STRATA veikla siejasi su visa įrodymų rengimo sistema. Į „Lietuva 2050“ rengimo procesą žiūrima kaip į įžvalgų ar numatymo gebėjimų stiprinimą visame viešajame sektoriuje.

STRATA kompetencijos plėtra pagal Strateginio valdymo įstatyme nustatytas valstybės veiklos sritis ir jose atliktų darbų skaičius 2020 ir 2021 m.



Strateginės kryptys

2021 metus STRATA pasitiko su naujai patvirtinta strategija ([susipažinti](#)), kurioje apibrėžtos prioritetinės organizacijos veiklos kryptys 2021–2025 metų laikotarpiu. Todėl 2021-uosius jau galima įvertinti iš strategijos įgyvendinimo perspektyvos.

Teikti patikimas įžvalgas ir rekomendacijas, siekiant kokybiškų strateginių sprendimų

Analitinių darbų skaičius 27

Užsakovų pasitenkinimas balais 8,3

Pasitelkiant gerą patirtį, kurti įrodymais grįsto valdymo sistemą

Bendrakūrybos sesijų skaičius 12

Vienetai įrodymų bibliotekoje 1 000

Kartu su EBPO įgyvendinti projektai 3

Mokymų dalyvių 157

Kuriame pamatus įžvalgoms viešosios politikos sprendimams

Formuoti pozityvų visuomenės požiūrį į įrodymų svarbą

Renginių skaičius 24

Renginių dalyvių skaičius 1 500

Telkti bendro tikslo siekiančią nepriklausomą ekspertų komandą

Darbuotojų skaičius 61

LEAN branda balais 7,7

1. Teikti patikimas įžvalgas ir rekomendacijas siekiant kokybiškų strateginių sprendimų



Žmogiškieji ištekliai: būklė

Žmogiškieji ištekliai: prognozės

Premjerės strateginių projektų portfelis

Tęsimas

Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“ rengimo koordinavimas

Pirminėje analizėje kaip aktualiausias išskirtos 6 megatendencijos:

1. Spartėjantys technologiniai pokyčiai ir hipersusietumas
2. Klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimas
3. Didėjantis demografinis disbalansas
4. Švietimo ir mokymosi įvairėjimas
5. Įvairėjanti nelygybė
6. Kintantys sveikatos iššūkiai

Valstybės pažangos strategijos rengimą koordinuoja Vyriausybės kanceliarija ir STRATA kartu su partneriais – Lietuvos Respublikos Seimo Ateities komitetu, Vilniaus universitetu ir naujai suburta Valstybės pažangos taryba. Rengiant strategiją „Lietuva 2050“ derinami inovatyvūs ateities įžvalgų ir tradiciniai strateginio planavimo metodai, į diskusijas įtraukiama akademinė bendruomenė, asocijuotos struktūros, piliečiai. Sulaukta per 110 ekspertų asmeninių paraiškų prisidėti prie „LT 2050“ rengėjų tinklo. Numatyta, kad valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“ projektas bus parengtas ir pateiktas Seimui iki 2023 m. kovo 10 d.

2020-2021 m. STRATA atliko strategijai skirtą žvalgomąjį tyrimą „Pirminė megatendencijų analizė“ ([skaityti](#)). 2021 m. atliktas tyrimas „Valstybės ilgalaikės raidos strategijos rengimas: teorinis pagrindas ir užsienio šalių patirčių vertinimas“. Tyrime apžvelgtos septynių užsienio valstybių teorinės nuostatos ir praktikos rengiant ilgalaikes valstybės raidos strategijas. Apibendrinant jas konstatuota, kad, nepaisant prieigų ir strateginio planavimo kultūrų įvairovės, valstybes ir vyriausybes šiandien vienija dėmesys ateičiai ir mąstymui apie ją, o pagrindinių pasaulio raidos ilgalaikių tendencijų ir iššūkių matymas iš esmės sutampa. Neseniai atnaujinta Lietuvos strateginio planavimo sistema yra darni ir gerai institucionalizuota, tačiau pamatinių valstybės politikos prioritetų srityje esama painiavos tarp trijų svarbiausių strateginių dokumentų – Nacionalinio saugumo strategijos, Valstybės pažangos strategijos ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano koncepcijos. Konstatuota, kad dėl didelio neapibrėžtumo šalies situaciją apibrėžiančių megatendencijų vertinimą būtina nuolat peržiūrėti, o ilgalaikius strateginius dokumentus nuolat atnaujinti ir pritaikyti.

Žmogiškųjų išteklių valdymo valstybės tarnyboje atotrūkio analizė, siekiant parengti valstybės tarnybos pertvarkos koncepciją ir veiklos vertinimo bei motyvavimo sistemos (įskaitant darbo užmokesčio sistemą) analizė

Tyrime analizuojami esminiai valstybės tarnybos patrauklumo didinimo veiksniai. Atkreipiamas dėmesys, kad šiandien valstybės

tarnyba nefunkcionuoja kaip vieninga karjeros galimybių erdvė ar efektyvaus turimų žmogiškojo kapitalo išteklių, valstybės tarnautojų kompetencijų panaudojimo sistema: tarnybinis judumas naudojamas fragmentiškai, atrankos į valstybės tarnybą procesas nėra patrauklus potencialiems kandidatams, o atleidimo iš darbo procedūros pernelyg sudėtingos. Pastebima, kad konkurencingas darbo užmokestis – būtina, tačiau nepakankama sąlyga kokybiškiems valstybės tarnybos darbo rezultatams pasiekti. Su darbo užmokesčiu susiję sprendimai turėtų būti daromi kartu su kitais sisteminiiais pokyčiais, užtikrinančiais valstybės tarnautojų darbo efektyvumą. Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės tarnautojų motyvavimo sistema turėtų būti integrali visų valstybės žmogiškųjų išteklių valdymo dalis. Tinkamiausios tarnautojų motyvavimo priemonės turi būti parenkamos atsižvelgiant į trijų susijusių pusių interesus bei tikslus: valstybės tarnybos, atskiros įstaigos ir valstybės tarnautojo.

Seimo Ateities komiteto darbai

Lietuvos viešojo valdymo skaitmeninė transformacija: politiniai ir technologiniai aspektai ([skaityti](#))

Viešojo valdymo skaitmeninė transformacija Lietuvoje ir visame pasaulyje tapo neišvengiama būtinybe. Skaitmenizavimo politikos formuotojams šiuo metu tenka ypač didelis spaudimas identifikuoti ir kuo efektyviau išnaudoti globalias galimybes. Sparti technologijų plėtra formuoja skaitmeninės politikos darbotvarkę, tačiau labai svarbus į ateitį orientuotas, inovatyvus požiūris. Tyrime apžvelgta, kaip viešojo valdymo skaitmeninė transformacija, inovatyviai taikant naujausias technologijas ir naudojantis didžiais duomenimis, įgalina pagerinti viešųjų paslaugų teikimą vartotojams, stiprina viešųjų organizacijų veiklos efektyvumą ir saugumą, sumažina jų veiklos išlaidas ir teikia kitas naudas viešajam sektoriui. Tyrime konstatuota, kad kol kas nėra vieningo supratimo ir bendros vizijos, kaip turėtų atrodyti skaitmeniškai transformuotas Lietuvos viešasis valdymas. Pateikti pasiūlymai dėl Lietuvos viešojo valdymo skaitmeninės transformacijos vizijos, galimo modelio, identifikuoti jos įgyvendinimo iššūkiai.

Lietuvos Respublikos ateities projektavimo iššūkiai. Kitų šalių ateities kūrimo ekosistemų analizė ir pradiniai siūlymai Lietuvai ([skaityti](#))

Viena iš esminių ateities įžvalgų nuostatų yra ta, kad ateities negalima numatyti ar atspėti, bet ją galima kryptingai kurti.

Ieva Petraitė, STRATA politikos analitikė

Šiuolaikinės valstybės susiduria su iššūkiu veikti nuolatinės kaitos, neapibrėžtumo ir kompleksškumo sąlygomis. Šiam viešojo valdymo iššūkiui atliepti būtina aukšta valdžios orientacija į ateitį, paprastai įgyvendinama per institucionalizuotas ateities įžvalgų sistemas. Apžvalgoje nagrinėjamos kitų šalių ateities kūrimo ekosistemos ir pateikiami siūlymai, kaip ateities įžvalgų metodai galėtų būti panaudoti tvaresnei Lietuvos ateičiai. Siekta atskleisti, kaip pagal pasaulio konkurencingumo indekso dedamąją „aukšta orientacija į ateitį“ pirmaujančias pozicijas pasaulyje užimančios Europos valstybės, tokios kaip Nyderlandai, Suomija, Airija, užtikrina ateities dimensijos integravimą į strateginį valdymą bei kokios patirtys ir atspirties taškai galėtų būti naudingi Lietuvai. Atskleista, kad ateities įžvalgų sistema gali

reikšmingai skirtis skirtingose valstybėse, priklausomai nuo konkrečios valstybės politinės-institucinės-valdysenos kultūros, o jos efektyvumą lemia gebėjimas į ateities įžvalgų generavimo procesus įtraukti suinteresuotąsias šalis. Studijoje identifikuotas ateities įžvalgų pamatas, skatinantis pasitikėjimą valdžia, padedantis susirinkti informaciją apie galimus ateities pokyčius, kuriantis platų matymą bei sutarimą visuomenėje dėl norimos pasiekti ateities tikslų. Apžvalgoje pateiktos rekomendacijos dėl ateities įžvalgų generavimo procesų, pajėgumų ir gebėjimų stiprinimo Lietuvoje.

Darbai pagal Vyriausybės programos misijas

Vienodos starto pozicijos visiems žmonėms

Lietuva siekia tapti aukštą vertę kuriančia, kūrybiška inovacijų šalimi. Pagrindinis Lietuvos konkurencinis pranašumas yra žinojimas, o jį į verslą ir viešąjį sektorių atneša puikiai išsilavinę, kūrybiški ir kintančio pasaulio iššūkius kaip naujas galimybes vertinantys žmonės. Todėl siekiama tobulinti švietimo sistemą taip, kad ji atlieptų šiuolaikinius iššūkius, atitiktų kiekvieno besimokančiojo poreikius ir individualius gebėjimus, užtikrintų visiems Lietuvos žmonėms vienodas galimybes siekti geriausio išsilavinimo.

Profesinis mokymas Lietuvoje 2020 ([skaityti](#))

Sėkmingumas žmogui – kvalifikacija ir išsilavinimas suteikia galimybę pakeisti savo gyvenimą į gerąją pusę.

Sėkmingumas mokymosi visą gyvenimą atžvilgiu – profesinio mokymo prieinamumas skirtingo amžiaus ir poreikių žmonėms.

Sėkmingumas įgyvendinant Lietuvos ir Europos Sąjungos švietimo politiką – strateginiuose dokumentuose numatyti siekiai.

Profesinio mokymo stebėseną yra tęstinis ir sistemingas duomenų apie profesinio mokymo būklę ir kaitą rinkimas, analizė ir vertinimas. Pagrindinis stebėsenos tikslas – įvertinti, kiek profesinio mokymo politika sėkminga šiais aspektais: žmogaus, galimybių mokytis visą gyvenimą, nacionalinės ir Europos Sąjungos švietimo politikos. Leidinyje pateikiamos rodiklių reikšmės nacionaliniu, regioniniu ir profesinio mokymo įstaigos lygmenimis. Sėkmingumas žmogui suprantamas kaip galimybė pakeisti savo gyvenimą į gerąją pusę. Įgyta kvalifikacija ir išsilavinimas kaip tik ir suteikia tą galimybę. Sėkmingumas mokymosi visą gyvenimą atžvilgiu analizuojamas per profesinio mokymo prieinamumo skirtingo amžiaus ir poreikių žmonėms prizmę. Profesinio mokymo sėkmingumas įgyvendinant Lietuvos ir Europos Sąjungos švietimo politiką vertinamas pagal strateginiuose dokumentuose numatytus siekinius.

Atlikta analizė rodo, kad nuo 2017 m. vykdytos politikos iniciatyvos apėmė visus svarbiausius profesinio mokymo įstatyme suformuotus tikslus, t. y. prieinamumą, kokybę ir efektyvumą, atitiktį ūkio poreikiams. Tačiau didelių teigiamų profesinio mokymo būklės rodiklių pokyčių nepastebėta. Viena galimų priežasčių, kodėl rodikliai rodo mažą pokytį arba visai jo nerodo, yra per trumpas laiko tarpas, kad vykdytos iniciatyvos duotų rezultatą. Kita vertus, pasigendama iniciatyvų, kurios

būtų nukreiptos į ilgalaikių problemų sprendimą, tokių kaip profesinis orientavimas, individualizuotas mokymas, švietimo pagalbos priemonių prieinamumas, profesijos mokytojų kvalifikacija, neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimas, pereinamumas tarp švietimo grandžių. Neišsprendus šių problemų proveržio profesinio mokymo sistemoje sulaukti yra mažai tikėtina.

Rekomendacijos dėl prioritетinių kryptių nustatymo (valstybės finansavimui planuoti ir papildomai skatinti priėmimą), remiantis kitų šalių patirties analize (skaityti)

Centralizuoti sprendimai dėl valstybės finansavimo paskirstymo tarp aukštojo mokslo švietimo sričių priimami tik Lietuvoje ir dar dvejose Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) šalyse: Vengrijoje ir Turkijoje.

Ankstesni tyrimai signalizuoja, kad pirminis Lietuvos profesinis mokymas ir aukštasis mokslas nepakankamai reaguoja į darbo rinkos poreikius. Šį iššūkį galima sieti su daugeliu priežasčių, tarp jų – pasenęs programų turinys, nepatrauklios kvalifikaciją atitinkančio darbo sąlygos. Remiantis Lietuvos įgūdžių strategijos, bendradarbiaujant su STRATA parengtos EBPO ekspertų, rezultatais, vienu iš profesinio mokymo ir aukštojo mokslo sistemų reagavimą į darbo rinkos pokyčius Lietuvoje ribojančių veiksnių galima laikyti jų centralizuotą finansavimo modelį. Atlikta analizė parodė, kad centralizuoti sprendimai dėl valstybės finansavimo paskirstymo tarp aukštojo mokslo švietimo sričių priimami tik Lietuvoje ir dar dvejose EBPO šalyse – Vengrijoje ir Turkijoje. Pasaulio mastu matoma vienaprasmė centralizuoto žmoniškųjų išteklių planavimo atsisakymo tendencija, kuri siejama su augančiu ekonominiu neapibrėžtumu, sparčia technologine pažanga, globalizacija, besikeičiančiu gyventojų vartojimo stiliumi ir pliuralistine visuomenių sąranga. Siekiant tobulinti valstybinio finansavimo prioritetų nustatymo procesą rekomenduojama trumpuoju (1–2 metų) laikotarpiu planavimui geriau panaudoti turimą informaciją, stiprinti informacijos apdorojimą, interpretavimą ir apibendrinimą reikalingus analitinius resursus, o ilgesniu laikotarpiu peržiūrėti studijų ir profesinio mokymo veiklos planavimo ir finansavimo modelį: svarstyti galimybę mažinti centrinių institucijų vaidmenį, plačiau taikyti finansavimą už rezultatus, tobulinti reikalingos informacijos rinkinį, gerinti suinteresuotų šalių informavimą ir įtraukimą, stiprinti jų galimybes sprendimus priimti savarankiškai.

Pedagogų poreikių prognozavimas (skaityti)

Leidinyje pateikiamos prognozės apima 2021/22–2024/25 m. laikotarpį. Joms naudojami Pedagogų registro, Užimtumo tarnybos ir Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenys. Prognozės pateikiamos pagal 3 scenarijus: pirmasis pagal prielaidas, jog iki šiol vyravusios pedagogų korpuso kaitos tendencijos ir toliau išliks aktualios, o kiti du

– pagal švietimo bendruomenės apklausos ir interviu su jos atstovais būdais identifikuotus veiksniai, galimai lemsiančius pedagogų paklausą ir pasiūlą iki 2025 metų. Pagal visus tris scenarijus pedagogų trūkumas tikėtinas beveik visose specializacijose. Tarp pagrindinių priežasčių – išėjimas į pensiją, mažas pedagoginių studijų absolventų, kurie įsidarbina ugdymo įstaigose, skaičius.

Atkreiptinas dėmesys į duomenų, reikalingų prognozėms rengti, prieinamumą ir kokybę. Pavyzdžiui, pedagogų pareigybės nėra vienareikšmiškai siejamos su ugdomaisiais dalykais, registre nėra prieinamos informacijos, kokių specializacijų pedagogai yra rengiami, nėra patikimų ir sisteminių renkamų duomenų apie esamą mokytojų trūkumą. Tokie duomenų apribojimai turi neigiamos įtakos prognozių tikslumui.

Studijų krypčių grupių apžvalgos

Šių apžvalgų tikslas yra valstybinėms institucijoms suteikti informacijos, reikalingos priimant švietimo planavimo sprendimus. Apžvalgose pateikiama informacija apie į atitinkamos grupės studijų programas stojančius, jose studijuojančius ir studijas baigusius pretendentes į studijas, studentus bei absolventus. Informacija parengta šioms studijų kryptims: [gyvybės](#), [matematikos](#), [socialinių, verslo ir vadybos](#) ir [žemės ūkio](#) mokslų.

Lietuvos mokslo tarybos (LMT) veiklos veiksmingumo vertinimas ([skaityti](#))

Vyriausybei rengiantis pertvarkyti inovacijų politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų sąrangą, išškilo poreikis peržiūrėti svarbiausios mokslo politiką įgyvendinančios institucijos – Lietuvos mokslo tarybos – vaidmenį šalies mokslo ir inovacijų sistemoje. STRATA įvertino, kaip LMT įgyvendino 2014 m. Europos mokslo fondo ekspertų rekomendacijas dėl LMT veiksmingumo tobulinimo, išanalizavo užsienio valstybių patirtį, suinteresuotų šalių vertinimus, pateikė išvadą dėl dalies Mokslo, technologijų ir inovacijų agentūros funkcijų integravimo tikslingumo, suformulavo rekomendacijas dėl LMT funkcijų, valdymo bei veiklos organizavimo, patariamojo vaidmens, finansavimo, mokslo kokybės vertinimo, tarptautinimo strategijos.

[Dvejopos LMT funkcijos – mokslo politikos patariamoji ir įgyvendinančioji – atitinka dažniausią tarptautinę praktiką.](#)

Patvirtinta, kad dvejopos LMT funkcijos – mokslo politikos patariamoji ir įgyvendinančioji – atitinka dažniausią tarptautinę praktiką. Per pastaruosius metus LMT iš esmės įgyvendino tarptautinių ekspertų

rekomendacijas dėl veiklos tobulinimo, tačiau jos vidaus valdymo funkcijos nėra išgrynintos, ir tai mažina įstaigos veiklos efektyvumą. Ekspertų nuomone, reikalingi esminiai pokyčiai LMT veiklos teisinio reguliavimo, žmogiškųjų bei finansinių išteklių ir sąveikos su kitomis mokslo ir inovacijų sistemos institucijomis srityse – rekomenduota keisti LMT pavaldumą, valdybos įgaliojimus, stiprinti jos dalyvavimą mokslo politikos formavime, LMT analitinį potencialą, didinti finansavimą talentams pritraukti ir ugdyti.

Mokslo ir inovacijų pareigūnų tinklo sukūrimo Lietuvoje alternatyvos ir įgyvendinimo sėkmės prielaidos

Darbas inicijuotas siekiant palengvinti Vyriausybės parengtame ekonomikos gaivinimo plane „Naujos kartos Lietuva“ numatytų mokslo ir inovacijų politikos tikslų bei reformų įgyvendinimą. Viena iš plano priemonių – mokslo ir inovacijų pareigūnų pareigybių ministerijose ir Vyriausybės kanceliarijoje įsteigimas. Išanalizavusi tarptautinę patirtį, STRATA parengė Lietuvos kontekstui pritaikytas mokslo ir inovacijų pareigūnų funkcijų bei jų tinklo modelių alternatyvas, identifiko jų įgyvendinimo prielaidas. Pagrindinės išvados ir rekomendacijos:

1. Mokslo ir inovacijų pareigūnų funkcijas apibrėžti atliepant kiekvienos institucijos, kurioje tokia pareigybė steigiama, individualią situaciją.
2. Į pagrindines šių pareigūnų tinklo funkcijas įtraukti tarpsektorinės (tarpsektorinės) mokslo, technologijų ir inovacijų politikos formavimo ir įgyvendinimo kuravimą, mokslinėmis žiniomis grįstą viešosios politikos praktikų stiprinimą, bendradarbiavimo kultūros tarp valstybės institucijų bei mokslo, technologijų ir inovacijų bendruomenės aktyvinimą. Pareigūnų bendradarbiavimo tinklas galėtų tapti platforma, padedančia tobulinti jų kompetencijas ir dalintis patirtimi.
3. MIP sėkmingai veiklai atlikti turi būti užtikrinta sinergija ir suderinamumas su kitomis valstybės mokslo ir inovacijų politikos priemonėmis.

Asmenybės ir visuomenės gyvenimo kokybę keičianti kultūra

Kultūra, kūrybiškumas ir talentas yra svarbiausi Lietuvos ištekliai, nulemiantys brandžios laisvos asmenybės ir pilietinės visuomenės raidą. Kūrybiškumas – svarbiausia savybė, lemianti dirbtinio intelekto ir technologijų galimybes ateities Lietuvoje. Saugi šalies ateitis įmanoma tik suvokus savo kultūros palikimą, paveldą, istoriją. Stipri pilietinė visuomenė neįmanoma be pagarbos kultūrai, kuri nėra išlaikytinė, ji teikia akivaizdžią ekonominę naudą, kuria darbo vietas ir leidžia efektyviausiai skleisti žinią apie Lietuvą. Todėl svarbu užtikrinti orias sąlygas kultūrai kurti ir tobulėti.

Galimybių įvertinti kultūros ir kūrybos sektoriaus ekonominę ir socialinę vertę žvalgomasis tyrimas ([skaityti](#))

Žvalgomojo tyrimo tikslas – pateikti išvadas ir rekomendacijas dėl kultūros ir kūrybos industrijų nacionalinio lygmens ekonominio ir socialinio poveikio rodiklių rinkinių tobulinimo.

Kitose šalyse atlikti tyrimai rodo, kad kultūros ir kūrybos industrijos ekonomikai turi ne tik tiesioginį poveikį. Jos ne tik pačios kuria ekonominę vertę ir darbo vietas, tačiau ir kituose sektoriuose (pavyzdžiui, apgyvendinimo ir maitinimo) sukuriama prekių bei paslaugų pasiūla, juose išmokėtais atlyginimais reikšmingai prisideda prie bendro ekonomikos vystymosi.

Dvejopos LMT funkcijos – mokslo politikos patarimoji ir įgyvendinančioji – atitinka dažniausią tarptautinę praktiką.

Pagrindinės išvados ir rekomendacijos:

1. Nei Lietuvoje, nei tarptautiniu lygiu nėra vieningo kultūros ir kūrybos industrijų ekonominių veiklų ir profesijų apibrėžimo. Tai trukdo kokybiškai ir išsamiai išmatuoti kultūros ir kūrybos industrijų ekonominį poveikį.
2. Ekonominiam kultūros ir kūrybos industrijų poveikio vertinimui Lietuvoje taikomas rodiklių rinkinys matuoja tik tiesioginį poveikį ir yra nepakankamas, siekiant visapusiškai įvertinti šių industrijų ekonominę naudą. Šį rinkinį siūloma papildyti netiesioginio bei sukkelto poveikio produkcijai, pajamoms ir užimtumui rodikliais.
3. Siūlomiems rodikliams skaičiuoti Lietuvoje duomenų pakanka, todėl dėl jų skaičiavimo statistikos kaštai neturėtų reikšmingai išaugti.

Socialiai pažeidžiamiausių visuomenės grupių įgalinimas

Technologinė pažanga ar tokie netikėti globalūs įvykiai kaip pandemija iš esmės keičia žmonių gyvenimą, tarpusavio santykius ir būdus, kaip jie užsidirba pragyvenimui. Tam tikroms visuomenės grupėms daug sunkiau prisitaikyti, jaustis lygiaverčiais visuomenės nariais. Todėl svarbu kurti sąlygas visiems asmenims – tiek patiriantiems trumpalaikius iššūkius, tiek susiduriantiems su ilgalaike socialine atskirtimi, kitomis rizikomis – gauti ne tik finansinę paramą, bet, visų pirma, kokybiškas socialines paslaugas, kurios juos įgalintų ir padėtų grįžti į visavertį visuomenės gyvenimą.

Biudžeto sudarymo lyčių lygybės principu Lietuvoje įdiegimo galimybių analizė (skaityti)

Biudžeto sudarymo lyčių lygybės principu tikslas – sukurti tokį procesą, kuris leistų sudaryti lyčių atžvilgiu jautrius biudžetus. Vyriausybė, biudžeto formavimo metu įtraukdama lyčių aspektą, gali geriau suprasti skirtingus visuomenės narių poreikius ir efektyviau planuoti, vykdyti ir stebėti išlaidas bei pajamas. Vadovaujantis EBPO biudžeto sudarymo lyčių lygybės principu sistema, studijoje analizuojami Švedijos, Suomijos ir Airijos lyčių lygybės principu grįsto biudžeto sudarymo modeliai, aptariami lyčių lygybę bei biudžeto formavimo procesą Lietuvoje įtvirtinantys teisiniai ir strateginiai dokumentai, biudžeto formavimo ir strateginio valdymo procesas, identifikuojamos atsakingos institucijos ir įrankiai, kurie padėtų pagrindą Lietuvoje pradėti diegti biudžetą lyčių lygybės principais.

Administraciniuose registruose užfiksuotų asmenų priskyrimo nuolatinių Lietuvos gyventojų namų ūkiams algoritmas. Metodika (skaityti)

Parengta metodika leidžia nustatyti asmenų priskyrimą namų ūkiui remiantis administraciniais duomenimis – iki šiol tas buvo atliekama tik brangiai kainuojančiomis gyventojų apklausomis. Tyrimo metu sukurtas namų ūkių nustatymo algoritmas pritaikytas skaičiuoti rodiklius (pavyzdžiui, mažas pajamas gaunančių asmenų dalį), kurie reguliariai ir tiesiogiai naudojami priimant duomenimis ir įrodymais grįstus socialinės politikos sprendimus.

Jaunimo psichikos sveikatos paslaugų tiekimo grandinės vertinimas: II etapas (skaityti)

Bendros kūrybos metu išaiškėjo, kad jaunuoliams stinga žinių apie jiems teikiamą psichologinę pagalbą, dažnai bijoma kreiptis į specialistus, tačiau kartu norisi turėti ir jausti palaikymą.

Viktoras Urbis, STRATA politikos analitikas

Šis tyrimas yra platesnio projekto, skirto gerinti mokyklinio jaunimo psichikos sveikatai, dalis. Pirmajame projekto etape buvo išnagrinėti jaunimo psichikos sveikatos paslaugų teikimo grandinės trukdžiai ir pateiktos rekomendacijos tobulinti paslaugų grandinei bei tikslinti jaunimo psichikos sveikatai skirtų sprendimų įgyvendinimo kryptims ([skaityti](#)). Projekto antrojo etapo metu ieškota inovatyvių sprendimų jaunimo psichikos sveikatos paslaugų teikimo mokyklose trukdžiams šalinti. Inovatyvūs sprendimai buvo kuriami keliomis fazėmis, vadovaujantis dizaino proceso etapais: 1) empatijos; 2) apibūdinimo; 3) idėjų generavimo; 4) prototipų kūrimo; 5) testavimo. Suformuotoms sprendimo alternatyvoms įvertinti buvo pasitelktas daugiakriterinis sprendimų analizės metodas – atliktas ekspertinis sprendimo alternatyvų vertinimas, kuris papildytas viešosios konsultacijos su jaunimu ir bendros kūrybos sesijos su projekto partneriais rezultatais. Tyrimo metu sukurtos dvi sprendimo alternatyvos: „Mobili emocijų laboratorija“, akcentuojanti interaktyvų patyriminį mokymąsi, bei „Virtualus psichikos sveikatos pažinimo įrankis“, išnaudojantis EdTech bei kitų skaitmeninių sprendimų diegimo galimybes.

Ilgas ir visavertis sveiko žmogaus gyvenimas

Sveikatos apsaugos sistemos tikslas yra gerinti ir stiprinti žmonių sveikatą, laiku diagnozuoti ir gydyti ligas, aktyviai prisidėti, kad žmogus kuo ilgiau gyventų sveikus gyvenimo metus. Deja, tikėtina sveiko gyvenimo trukmė Lietuvoje net septyneriais metais mažesnė nei Europos Sąjungos šalių vidurkis, egzistuoja dideli sveikatos skirtumai tarp vyrų ir moterų, įvairių socialinių grupių ir regionų. Siekiama kurti tokią sveikatos apsaugos sistemą, kurioje mažėtų visi socialiniai ir sveikatos netolygumai, keliantys grėsmę žmonių gyvenimo kokybei ir šalies stabilumui.

Sveikatos priežiūros specialistų prognozavimas ([skaityti](#))

Prognozuojama, kad 2030 m. Lietuvoje trūks 2,8 tūkst. sveikatos priežiūros specialistų, daugiausia – bendrosios praktikos slaugytojų, šeimos ir vidaus ligų gydytojų.

Atnaujintos sveikatos priežiūros specialistų prognozės rodo, kad 2030 m. Lietuvoje trūks 2,8 tūkst. sveikatos priežiūros specialistų, daugiausia – bendrosios praktikos slaugytojų, šeimos ir vidaus ligų gydytojų. Tai labiausiai lems didelis į pensiją išeinančių specialistų skaičius. Prognozuojama, kad ateityje taip pat trūks geriatrų ir gerontologų, atliepančių paslaugų, atsirandančių dėl gyventojų senėjimo, poreikius. Kaip viena iš COVID-19 pandemijos pasekmių įvardijamas ir didesnis infekcinių ligų gydytojų poreikis ateityje. Tačiau kai kurių kvalifikacijų specialistų po dešimtmečio bus pakankamai ar net per daug: prognozuojama pakankama burnos higienistų, gydytojų odontologų ir dantų technikų pasiūla. Išskiriama galimai didelė radiologų pasiūla, tai siejant su tikėtina radiologijos technologijų plėtra.

Prognozėms skaičiuoti panaudoti kiekybiniai ir kokybiniai duomenys ir pritaikyti mašininio mokymosi algoritmai, kuriais pirmą kartą Lietuvoje tokiu tikslumu ir detalumu įvertintas sveikatos priežiūros specialistų darbo krūvis. Prognozių rezultatai naudojami priimant sprendimus dėl valstybės finansuojamų medicinos rezidentūros studijų vietų skaičiaus.

Tęsimas

Bazinis visuomenės sveikatos paslaugų teikimo modelis, sudarantis vienodas sąlygas regionuose visoms visuomenės grupėms, ypač pažeidžiamiems ir socialinės atskirties, gauti reikalingas ir kokybiškas visuomenės sveikatos paslaugas

Šiuo metu stebimas nepakankamas kompleksinių ir integruotų, mokslu pagrįstų visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumas, trūksta integracijos su pirminės sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir švietimo sektorių teikiamomis paslaugomis. Organizuojant visuomenės sveikatos paslaugas, nepakankamai atsižvelgiama į visuomenės socialines demografines tendencijas. Kompleksinių ir integruotų paslaugų trūkumas Lietuvoje iš dalies lemia žemą sveikatos raštingumą

bei sveikatos netolygumus. Atsižvelgiant į tai, kuriamas bazinis visuomenės sveikatos paslaugų modelis, sudarantis vienodas sąlygas regionuose visoms visuomenės grupėms, ypač pažeidžiamiausioms ir socialiai atskirtoms, gauti reikalingas ir kokybiškas visuomenės sveikatos paslaugas.

Tęsimas

Bazinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų paketas savivaldybėms

Prisitaikęs prie demografinių pokyčių, užtikrinantis savalaikį, kokybišką ir saugų gydymą, vienodą visoms visuomenės grupėms ir visuose regionuose, efektyviai panaudojantis esamą infrastruktūrą ir personalą – tokie lūkesčiai keliami sveikatos priežiūros sektoriui. Siekiant juos atliepti, tyrime nustatomos savivaldybių gyventojams reikalingiausios asmens sveikatos priežiūros paslaugos ir kuriamas optimalaus asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo savivaldybėje modelis.

Tęsimas

Lietuvos gyventojų demografinių gyvenimo rodiklių sąsajų su sveikos gyvensenos paskatų kūrimo priemonėmis analizė ir siūlymų įgyvendinančioms institucijoms dėl vykdomų ir naujų priemonių taikymo tikslingumo parengimas

Tyrime analizuojamos šiuo metu savivaldybėse taikomos sveikos gyvensenos paskatų kūrimo priemonės, jų tinkamumas demografiniu ir gyventojų sveikatos būklės aspektu, teikiami naujų priemonių siūlymai. Rezultatai padės patobulinti visuomenės sveikatos priežiūros planavimo procesą, užtikrinant, kad būtų taikomos efektyvios, gyventojų poreikius atitinkančios priemonės.

Aukštos pridėtinės vertės ekonomika

XXI a. Lietuvai yra naujų galimybių amžius. Lietuva gali ir turi tapti aukšto pragyvenimo lygio šalimi, kurioje kuriami aukštos pridėtinės vertės, inovatyvūs produktai ir paslaugos, žinomos visame pasaulyje. Aukšto pragyvenimo lygio šalis vienija šie bruožai: eksportas, palankios teisinės ir mokestinės sąlygos, prieinami kapitalo ištekliai. Todėl būtina užtikrinti, kad valstybės inovacijų ekosistema skatintų Lietuvos įmonių technologinį atsinaujinimą ir persiorientavimą į inovatyvių prekių ir paslaugų gamybą ir eksportą.

Sumanios specializacijos poveikio vertinimas ([skaityti](#))

2014–2020 m. prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos kryptių ir jų prioritetų įgyvendinimo programa, arba sumanios specializacijos programa (toliau – S3 programa) siekiama sutelkti pajėgiausią mokslo, technologijų ir inovacijų potencialą ilgalaikiams šalies ekonomikos raidos iššūkiams spręsti, taip paskatinant jos transformaciją aukštesnės pridėtinės vertės link. STRATA parengė S3 programos poveikio vertinimo ataskaitą, kurioje siekta atsakyti į klausimus: koks tikėtinas sumanios specializacijos poveikis Lietuvos ekonomikai, kaip jis pasireiškė, kokius papildomus efektus sukėlė ir kokią įtaką S3 programos įgyvendinimui turėjo jos koordinavimo procesas.

Atliktas vertinimas rodo, kad sumani specializacija įneša teigiamų pokyčių į mokslo, technologijų ir inovacijų sistemą (t. y. sukuria platformą mokslo ir verslo bendradarbiavimui, partnerių paieškai, didina įmonių imlumą MTEPI ir mokslo ir studijų institucijų orientaciją į žinių pritaikomumą, augina inovacijų ekosistemos dalyvių brandą ir didina orientaciją link aukštesnės pridėtinės vertės). Kita vertus, konstatuota, kad jos formavimas, įgyvendinimas, koordinavimo ir vertinimo procesai yra tobulintini ir didele dalimi priklauso nuo visų mokslo, technologijų ir inovacijų sistemos reformų sėkmės.

Įdomu pastebėti, kad sektoriai ir įmonės, susiję su sumania specializacija, COVID-19 krizės sąlygomis išlaikė augimą. Tai demonstruoja, kad sudėtingos situacijos užgrūdina ekonomiką, daro ją atsparesnę ateities šokams ir šis efektas dažnai pasiekiamas pasitelkus inovacijas.

Mokslinių tyrimų užsakymo valstybės poreikiams sistemos peržiūra

Didėjanti įrodymais grįstos politikos svarba bei viešųjų investicijų gražos efektyvumo vertinimai turi įtakos vyriausybėms, apsisprendžiant dėl

Neužtenka tik publikuoti mokslo žinias įprastoje mokslo periodikoje, reikalinga dėti pastangas ir kurti inovatyvius būdus, kaip mokslo žinias galima būtų pritaikyti viešosios politikos reikmėms.

investicijų į MTEP sritį dydžio ir kryptių. Užsakydama šią apžvalgą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija atkreipė dėmesį į tai, kad valstybės užsakymo MTEP savo reikmėms sistema nėra pakankamai koordinuota, todėl sprendžiant viešosios politikos problemas būna sudėtinga pasinaudoti mokslo žiniomis. Apžvalgoje išnagrinėtos priemonės, tokios kaip ilgalaikės MTEP programos (nacionalinės mokslo programos, ilgalaikės institucinės MTEP programos) ir reikminiai tyrimai, susikoncentruojant į MTEP užsakymo procesą ir rezultatų panaudojimo aspektą. Pastebėta, kad ministerijų, LRVK atstovams trūksta informacijos apie šiuo metu veikiančias MTEP finansavimo programas ir priemones, o skirtis tarp tų programų, jų tikslų užsakovams bei finansuotojams nėra pakankamai aiški. Ministerijų ir mokslinių tyrimų institutų atstovų nuomone, ministerijoms yra paprasčiau formuluoti trumpalaikius užsakymus mokslui, susijusius su einamaisiais viešosios politikos procesais. Mokslinės žinios yra savaime vertingos, tačiau viešosios politikos problemoms atliepti jas reikia specialiai adaptuoti. Užsienio šalių analizė atskleidė, kad neužtenka tik publikuoti mokslo žinias įprastoje mokslo periodikoje, reikalinga dėti pastangas ir kurti inovatyvius būdus, kaip mokslo žinias galima būtų pritaikyti viešosios politikos reikmėms. Taip pat svarbu suvokti, kad geresnis supratimas ką mokslininkai gali pasiūlyti viešosios politikos formuotojams ir įgyvendintojams atsiranda tik abiejų pusių atstovams betarpiškai bendraujant ir aiškinantis mokslinio žinojimo reikalingus klausimus.

Tęsimas

Tarptautinio bendradarbiavimo MTEPI srityje žemėlapis: nacionalinių mokslo politikos priemonių poveikio dalyvavimui ES bendrojoje MTEPI programoje vertinimas; interaktyvus mokslo tarptautinio bendradarbiavimo žemėlapio parengimas ir tarptautinio bendradarbiavimo sričių nustatymas ([susipažinti](#))

Pakartotiniai MTEP ir inovacijų sistemos vertinimai (1996, 2003, 2007, 2009, 2015) akcentuoja tarptautinio bendradarbiavimo stoką ir jo didinimo svarbą, siekiant sustiprinti tarptautinį Lietuvos mokslo ir studijų sistemos konkurencingumą. Projektu „Tarptautinio bendradarbiavimo moksle žemėlapio sukūrimas“ siekiama sukurti Lietuvos MTEPI sistemos dalyvių tarptautiniam bendradarbiavimui skatinti skirtų priemonių sistemą. 2021 m. atliktas Lietuvos mokslo tarybos įgyvendinamos konkursinės priemonės „Mokslininkų grupių projektai“ poveikio MTEP rezultatų tarptautiškumui ir kokybei vertinimas. Vertinimas atliktas taikant kontrafaktinio vertinimo poveikio metodą, kuris leidžia įvertinti viešosios politikos intervencijos poveikį, nustatant ar jis buvo ir pamatuojant jo mastą. Šiuo metu baigiamas kurti interaktyvus mokslo tarptautinio bendradarbiavimo įrankis, kuriame susisteminta informacija apie mokslo tarptautinio bendradarbiavimo apimtis ir kaitą laike. Projekto veiklų pabaiga – 2022 m. I ketvirtis.

Lietuvos žaliasis kursas

Europos Sąjungos klimato kaitos lyderystė sukuria šalims naujas galimybes. Lietuva įsipareigoja eiti Europos žaliojo kurso priešakyje ir palaikyti ambicingiausias Europos Sąjungos klimato kaitos suvaldymo tikslus. Žaliasis kursas pasitarnaus Lietuvos nacionaliniam saugumui, šalies energetinei ir žaliavinei nepriklausomybei, aukštai gyvenimo kokybei ir gamtos pusiausvyrai atkurti.

Lietuvos ūkio transformacijos ir proveržio kryptys

Europos Sąjungos žaliasis kursas (ES ŽK) kelia naujus iššūkius bei sukuria naujas galimybes Lietuvai skatinti socialinę-ekonominę transformaciją. ES ŽK tikslams pasiekti nėra tinkama įprasta ES politikos tikslų integravimo į nacionalinius strateginius dokumentus praktika, todėl STRATA atliktame tyrime buvo siekiama nustatyti galimas Lietuvos ūkio proveržio ir transformacijos kryptis pagal ES Žaliojo kurso tikslus.

Tyrimo metu buvo analizuotos Lietuvos ūkio sektorių bendrosios pridėtinės vertės (BPV) sąsajos su šiltnamio efektą sukeliančiomis dujomis (ŠESD). Nustatyta, kad didžiausių emisijų sektorių plėtra, matuojant BPV, su ŠESD emisija tiesiogiai nekoreliuoja, išskyrus transporto H49 sektorių, o sektoriai, kurių plėtra tiesiogiai koreliuoja su ŠESD emisija, yra tiesiogiai susiję su vartojimu. Taikant klasterinę analizę paaiškėjo, kad taršus ir aukšto darbo našumo energetikos sektorius sutelkė tik 1 proc. dirbančiųjų ir generavo 3 proc. BPV, bei patvirtinta prielaida, kad nacionaliniu lygiu Lietuvos problema yra dirbančiųjų santalka žemo darbo našumo sektorių grupėse.

Atlikus analizę rekomenduojama investicijų kryptis formuoti ir vertinti atsižvelgiant į poveikį aplinkai, galimą produktyvumo kaip ekonominės plėtros ūkio sektoriuose didinimo potencialą bei dirbančiųjų koncentraciją ir svarstyti sisteminio pokyčio valdymo modelio, kurio koordinavimą ir stebėjimą atliktų viena institucija, taikymą.

Visų transporto sektorių (kelių, oro, vandens ir geležinkelių) svarbiausių ir didžiausių poveikį ŠESD mažinimui, energijos vartojimo efektyvumui ir AEI dalies didinimui darančių priemonių efektyvumo ekonominis įvertinimas ([skaityti](#))

2021 m. Europos Komisija pasiūlė naujų su klimato kaitos reguliavimu susijusių teisės aktų, tokių kaip Klimato įstatymas ir Fit 55/2030 įstatymų paketas, kuriuose formuluojami reikalavimai didinti įsipareigojimus mažinti taršą. Numatyta transporto taršą iki 2030

Iki 2030 m. transporto tarša turėtų būti sumažinta iki 14 proc.

m. vietoje planuotų 9 proc. sumažinti 14 proc., todėl atliekant tyrimą buvo peržiūrimos Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plane (Planas) numatytos transporto sektoriaus priemonės, įvertinant ambicingesnius ES ŠESD mažinimo tikslus ir priemonių įgyvendinimo ir finansavimo efektyvumą.

Tyrimo rezultatai rodo, kad įgyvendinus Plane numatytas priemones, Transporto sektorius patirtų gana nežymų 3-4 proc. pridėtinės vertės augimą iki 2030 m., kuris vėliau ženkliai smuktų. Laikotarpiu po Plano įgyvendinimo (2031–2040 m.) Lietuvos transporto sektoriaus pridėtinė vertė, tikėtina, bus vidutiniškai tik 0,29 proc. didesnė, nes Plano priemonėmis gerinami gamybos veiksniai (fizinė infrastruktūra, žmogiškasis kapitalas ir MTEP bazė) turės tam tikrą teigiamą pasiūlos pusės poveikį transporto sektoriaus teikiamų paslaugų apimtims.

Kaip matyti iš atliktos analizės, didžiausia investicijų grąža bus gaunama pasitelkus priemonę, skirtą taršių transporto priemonių ribojimui, nes siekiant sumažinti išmetimus 1 tona CO₂ ekv. reikia 38,5 Eur investicijų arba 1 investuotas Eur gali sumažinti išmetimus 25,9 kg CO₂ ekv.

Užsienio šalių praktikos įgyvendinant „išmaniojo miesto koncepciją“ analizė, Lietuvos praktikos įvertinimas ir siūlymų Lietuvai parengimas ([skaityti](#))

Aplinkos ministerija inicijavo investicijų į pastatų, infrastruktūros statybą ir įrengimą planavimo pagrindų pertvarką, taikant skaitmenines informacijos kūrimo ir valdymo, arba kitaip – išmaniojo miesto praktikas, kurioms atsirasti reikalingos skaitmeninio dvynio galimybės – erdviųjų duomenų prieinamumas ir kokybė.

Tyrimo metu STRATA suformulavo ir tolesnei analizei pateikė tris investicines alternatyvas, besiskiriančias investicinių sričių deriniu, skirtas spręsti pastatų ir infrastruktūros planavimo ir valdymo procesų problemoms.

Tyrimo rekomendacijose siūloma suformuluoti aiškią viziją bei laike tiksliai apibrėžtą įgyvendinimo planą, identifikuoti, kokiems konkretiems sprendimams priimti bus naudojami generuojami duomenys, į skaitmeninio dvynio sprendinių kūrimo procesą įtraukti suinteresuotų šalių atstovus, privatų sektorių pasitelkti kaip partnerį ar tam tikrų paslaugų teikėją, o savivaldybių lygmens bei atskirų miestų užstatytos aplinkos skaitmeninius dvynius kurti bendroje standartizuotoje aplinkoje, atvirų duomenų pagrindu.

Atkurtas pasitikėjimas teisingumo sistema

Teisingumas, kaip viena svarbiausių socialinių teisinių vertybių, yra esminė teisinės valstybės sąlyga, o nepriklausoma, veiksminga ir efektyvi teisingumo sistema yra jos dalis. Teisingumą galima pasiekti tik užtikrinant visų interesų pusiausvyrą. Todėl siekiama atkurti visuomenės pasitikėjimą teisingumo sistema, užtikrinti kokybišką teisėkūrą, įvertinti esamo ir numatomo teisinio reguliavimo reikalingumą, taip pat įtraukti visuomenę į teisėkūros procesus, kad būtų užtikrintas teisėkūros proceso viešumas ir skaidrumas.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo praktikos Lietuvoje vertinimas. Teisės aktų rengėjų perspektyva ([skaityti](#))

Ataskaita apibendrina 2019–2020 metų laikotarpiu STRATA surinktus duomenis, atliktų tyrimų, analizių ir apklausų rezultatus bei sukauptą patirtį, įgalinant numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo sistemą. Svarbią ataskaitos dalį sudaro EBPO dokumentų, susijusių su poveikio vertinimu, analizė ir kai kurių užsienio valstybių patirties apibendrinimas.

Ne visi Lietuvos poveikio vertinimo sistemos elementai veikia vienodai gerai.

Praėjusių metų patirtis parodė, kad ne visi Lietuvos poveikio vertinimo sistemos elementai veikia vienodai gerai ir kad būtinos tolesnės pastangos juos tobulinant ir sprendžiant išryškėjusias problemas. Ataskaitoje pateikta 18 rekomendacijų, apimančių poveikio vertinimo teisinės bazės ir visos poveikio vertinimo sistemos sutvarkymą. Tarp svarbiausių rekomendacijų – teisėkūros proceso planavimo paankstinimas, 2 etapų poveikio vertinimų įteisinimas, už poveikio vertinimus atsakingų koordinatorių skyrimas ministerijose, geresnė viešųjų konsultacijų integracija į poveikio vertinimų rengimo procesą, kokybės vertinimo kriterijų patikslinimas.

Dalis šių rekomendacijų 2021 m. jau įgyvendintos arba pradėtos įgyvendinti.

Tęsiamas

Esamų geresnio reglamentavimo priemonių, taikomų reguliuojant verslo sąlygas, veiksmingumo bei jų įgyvendinimo institucinės sistemos analizė, siekiant dereguliacijos ir debiurokratizavimo

Iki šiol įvairios institucijos yra pateikusios rekomendacijų Lietuvai dėl verslo reglamentavimo tobulinimo, tačiau reglamentavimo progresas nežymus. STRATA atlieka geresnio reglamentavimo teisinės bazės ir institucinės sąrangos analizę, siekia identifikuoti problemas ir pasiūlyti galimus jų sprendimo būdus. Ieškant atsakymų į tyrimo klausimus, atliekama literatūros, atvejų, statistinė ir koreliacinė analizės.

Antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių galimų nustatymo kriterijų ir tvarkos analizė

Šiuo metu Lietuvoje nereglamentuotas Antstolių ir Notariato įstatymuose įtvirtintų antstolio vykdymo išlaidų dydžių ir notaro atlyginimo įkainių nustatymo kriterijų taikymas ir nepagrįsti antstolio vykdymo išlaidų ir notarų atlyginimo dydžiai. STRATA tyrime analizuojami užsienio valstybių pavyzdžiai, atsižvelgiant į Europoje susiklosčiusią takoskyrą tarp anglosaksiškų ir lotyniškųjų sistemų.

Atidžiau siekta įvertinti šalis, kurios kaip ir Lietuva yra priskiriamos lotyniškajai notariato sistemai – jose valstybė įgalioja notarų užtikrinti sandorių ir dokumentų teisėtumą civiliniuose teisiniuose santykiuose. Po atliktos užsienio valstybių apžvalgos buvo išskirti du pagrindiniai notarų įkainių tipai – fiksuoti ir maksimalūs, bei tie, kurių dydis priklauso nuo sandorių vertės arba notarinio veiksmo objekto dydžio. Pastebėta, kad skirtingi tarptautiniai tyrimai dėl notarinių veiksmų rinkos liberalizavimo ar reguliavimo pateikia priešingus rezultatus.

Tyrimo metu buvo analizuojami užsienio valstybių atvejai ir rengiamos ekspertinės diskusijos su suinteresuotomis šalimis, o 2022 m. planuojama atlikti ekspertinę apklausą bei pritaikyti kainodaros metodus notarų veiksmų krepšelio metodiniam pagrindimui.

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos sistemos efektyvumo ir kokybės vertinamoji galimybių studija

Šiuo metu nėra visapusiškų ir objektyvių, oficialiai įtvirtintų Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos (VGTP) efektyvumo ir kokybės vertinimo kriterijų ir rodiklių. Tyrimo tikslas yra sukurti tokį kriterijų sąrašą ir juo remiantis įvertinti VGTP sistemos kokybę ir efektyvumą, pateikti siūlymus ir (ar) rekomendacijas dėl galimų sistemos tobulinimo krypčių ir priemonių. Siekiant įgyvendinti tyrimui suformuluotus uždavinius, analizuojamos stiprybės, silpnybės, galimybės, grėsmės, atliekama VGTP pasinaudojusių asmenų apklausa, kuriamas VGTP sistemos efektyvumo ir kokybės vertinimo kriterijų sąrašas. Tyrimo rezultatus planuojama pateikti 2022 m. kovo mėnesį.

Visuomenės poreikius atitinkantis viešasis sektorius

Sparti technologijų plėtra, augantis piliečių ir verslo poreikis gauti modernias ir prieinamas viešąsias paslaugas, būtinybė profesionaliai spręsti vis sudėtingėjančius iššūkius ir krizines situacijas, inertiškas viešojo sektoriaus veikimas verčia iš esmės pergaltoti ir pertvarkyti viešojo sektoriaus ekosistemą – paslaugas, institucijas, procesus ir žmones. Todėl tarp svarbiausių prioritetų – kompleksinės viešojo valdymo reformos įgyvendinimas siekiant padidinti viešojo sektoriaus profesionalumą, lankstumą, inovacijų ir technologijų diegimą, o taip pat sustiprinti atsakomybę, gebėjimą priimti sprendimus ir spręsti sudėtingus iššūkius.

Viešojo valdymo inovacijų koncepcijos parengimas ir koordinuotos viešojo valdymo inovacijų valdysenos modelio sukūrimas: nustatyti viešojo valdymo inovacijų inicijavimo, atrankos, finansavimo, duomenų rinkimo ir kaupimo, įgyvendinimo, rezultatų įvertinimo ir platesnio pritaikymo bei sklaidos tvarką

Lietuvoje viešojo valdymo inovacijų sistema yra fragmentiška, trūksta bendro sisteminio požiūrio į viešojo valdymo inovacijų skatinimą.

Tyrimo metu atlikta analizė rodo, kad šalies viešojo valdymo inovacijų sistema yra ankstyvoje vystymosi stadijoje. Dalis inovacijoms kurti reikalingų vaidmenų nėra užpildyti, o esamas sistemos potencialas nėra pilnai išnaudojamas. Nors viešojo valdymo sistemoje egzistuoja instituciniai veikėjai, prisidedantys prie inovacijų skatinimo, kūrimo ir vystymo, tačiau sistema yra fragmentiška, santykiai tarp institucinių veikėjų nėra išvystyti, nėra visus sistemos elementus jungiančios bendros grandies – išvystyto ir aiškaus inovacijų valdysenos proceso. Viešojo valdymo inovacijos yra apibrėžiamos ir reglamentuojamos bendrame inovacijų kontekste, neišryškinant, kuo šios inovacijos skiriasi nuo kituose sektoriuose vystomų inovacijų. Aiškus šių inovacijų apibrėžimo stygius trukdo tiksliai įvertinti, ar šalies viešajame sektoriuje įgyvendinami pokyčiai yra inovacijos, kelti tikslus bei matuoti kokiu mastu inovacijos yra diegiamos. Tyrimo metu atlikus mokslinės literatūros analizę pasiūlytas viešojo valdymo inovacijų apibrėžimas, išgryninti tokioms inovacijoms būdingi bruožai, tipai, kuriama nauda. Atlikus gerosios tarptautinės praktikos analizę identifikuoti kitose šalyse veikiančios viešojo valdymo inovacijų valdysenos modeliai ir jų elementai, juos pasitelkus suformuluotos trys Lietuvos viešojo sektoriaus inovacijų valdysenos modelio alternatyvos: „VVI kompetencijų tinklo modelis“, „Finansinio skatinimo modelis“, „Inovacijų HUB modelis“.

Atskirų iniciatyvų – „GovTech laboratorijos“, „Policy Lab“ viešosios politikos inovacijų laboratorijos, „Kurk Lietuvai“ programos – visapusiško ar dalinio centralizavimo tikslingumo įvertinimas ir pasiūlymai dėl optimalios alternatyvos ([skaityti](#))

„Kurk Lietuvai“ programa, „GovTech laboratorija“ ir „Policy Lab“ – iniciatyvos, skatinančios modernizuoti viešojo sektoriaus veiklą. Nors iniciatyvų veiklos laukas siejasi, jos vystomos ir įgyvendinamos skirtingų įstaigų. Siekiant gerinti šių iniciatyvų rezultatus, kuriama nauda ir vertė viešajam sektoriui, kilo poreikis įvertinti galimas iniciatyvų įgyvendinimo institucinės sąrangos alternatyvas. Tyrimo metu nustatyti iki šiol pasiekti iniciatyvų rezultatai, kuriama nauda bei jų įgyvendinimo kaštai, identifiкуotos atskirų iniciatyvų funkcijos bei atlikta jų peržiūra, remiantis funkcijų analize, suformuluotos galimos iniciatyvų įgyvendinimo institucinės sąrangos alternatyvos bei atliktas jų įgyvendinimo vertinimas. Remiantis vertinimu rekomenduota išlaikyti iniciatyvų įgyvendinimo status quo, jį paliekant atskirose institucijose, tačiau stiprinant įgyvendinimo koordinavimą.

Atsakinga finansų politika

Formuojant atsakingą finansų politiką svarbu atsižvelgti į pokyčius vykstančius ne tik mūsų šalyje, bet ir pasaulyje. Lietuvoje ilguoju laikotarpiu susiformavusi itin aukšta pajamų nelygybė ir atskirų grupių skurdo lygis poliarizuoja visuomenę, mažina pasitikėjimo lygį. Ne viena viešojo sektoriaus sritis labai priklausoma nuo ES paramos, kuriamas turtas, kuriam išlaikyti nėra tvarių nacionalinių šaltinių. Todėl siekiama, kad mokesčių sistema būtų prognozuojama ir suderinta su viešųjų išlaidų poreikiu, valstybės biudžeto formavimas būtų aiškiai susietas su strateginiais tikslais, mokesčių administravimas taptų draugiškesnis klientui, pagerėtų verslo galimybės gauti finansavimą inovacijoms ir plėtrai.

Turto vertintojų sistemos alternatyvų daugiakriterinis vertinimas

Tyrimas rengtas kartu su Finansų ministerija atsižvelgiant į siekį gerinti turto ir verslo vertinimo teisinį reguliavimą. Tyrimo tikslas – identifikavus esamas turto vertinimo reguliavimo ir jo praktinio įgyvendinimo problemas, jų priežastis ir mastą, pasiūlyti kelias numatomo teisinio reguliavimo alternatyvas ir išskirti optimaliausias.

Vertinimui iš viso pasiūlytos keturios turto ir verslo vertinimo teisinio reguliavimo alternatyvos. Jų atitiktis vertinta pagal 20 kriterijų, kuriuos turėtų užtikrinti numatomas teisinis reguliavimas. Tyrime taikyti daugiakriteriniai sprendimų priėmimo metodai ir pasitelkti ekspertai. Ekspertai, dalyvavę tyrime, geriausiai vertina II mišrios priežiūros alternatyvą, kurios esminiai bruožai yra šie:

- profesijos kvalifikacijos kėlimo ir etikos normų laikymosi priežiūra pavedama profesinei savivaldai,
- vertinimų kokybės priežiūrą (planiniai ir neplaniniai patikrinimai, ar vertinimai atlikti laikantis teisės aktų reikalavimų) atlieka Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

Stipri ir saugi Lietuva

Lietuvos gynybos politikoje bus tęsiami pradėti darbai, siekiant didesnių kolektyvinės gynybos įsipareigojimų ir pajėgumų Lietuvai bei regionui, taip pat vykdant Lietuvos kariuomenės modernizaciją ir plėtrą. Šiems tikslams įgyvendinti reikės užtikrinti, kad parlamentinės partijos vykdytų susitarimą dėl gynybos politikos ir nuosekliai didintų gynybos finansavimą, kad iki 2030 metų jis siektų ne mažiau kaip 2,5 proc. BVP.

Situacijų centro modelio sukūrimas: užsienio šalių patirties analizė ir optimalaus sprendimo Lietuvai pasiūlymas

Tyrimo atlikta užsienio šalių patirčių analizė, pristatyta rezultatų apžvalga, kuri galėtų būti panaudota kuriant nacionalinį ekstremalių ir krizinių situacijų centrą (toliau – SITCEN) – šiuo metu kuriamo Nacionalinio krizių valdymo centro prie LRVK struktūrinį padalinį. Apibendrinus sisteminės funkcijų peržiūros tyrimo medžiagą konstatuota, kad didelio masto, tarpsektorinių ir kelių institucijų kompetencijas apimančių krizių atveju dabartinė sistema veiktų neefektyviai. Taip pat įvardintas centralizuotos, visą parą veikiančios institucijos, kuri padėtų išvengti informacijos fragmentacijos ir įveikti decentralizacijos keliamus iššūkius, poreikis. Išanalizavus šios srities valdymo užsienio šalių patirtį, ekspertų nuomonę, pateiktos išvados ir rekomendacijos dėl SITCEN statuso bei struktūros operatyviai prisitaikyti prie galimų grėsmių ir į jas reaguoti. Tyrimo taip pat pateikti detalūs pasiūlymai dėl Lietuvos SITCEN modelio sukūrimo ir funkcinio vaidmens.

Tęsimas

Priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemos vertinimas, siekiant jos didesnio efektyvumo ir veiksmingumo

Tyrimo tikslas – atlikti kompleksinę priešgaisrinės saugos sistemos įvertinimą ir pateikti siūlymus, kaip didinti priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemos efektyvumą ir veiksmingumą. Tyrimo siekiama visapusiškai įvertinti organizacinės struktūros efektyvumą ir galimybes užtikrinti aukštą priešgaisrinės saugos lygį, identifikuoti pagrindines šios sistemos problemas, jų priežastis, pasekmes, ir pateikti pasiūlymus dėl jos tobulinimo kryptių.

Stiprėjanti Lietuvos įtaka

Lietuvos užsienio politika tris dešimtmečius formuojama konsensusu ir tai neturėtų keistis – to reikalauja geopolitinė realybė. Tačiau konsensusas neturi reikšti susitaikymo, apatijos ar izoliacijos. Todėl užsienio politika bus formuojama pagal principus: užsienio politika turi remtis laisvės, demokratijos, žmogaus teisių, tarptautinės teisės viršenybės ir daugiašališku sprendimų priėmimu; užsienio politika neįsivaizduojama be dalyvavimo globaliose ar regioninėse struktūrose; ji turi būti ne tik gynybinė, bet ir proaktyvi; ši politika turi būti formuojama ne tik tiesioginio intereso, bet ir Lietuvos vaidmens stiprinimo tarptautiniu lygmeniu principu.

Užsienio politikos kuriamos vertės tyrimas ([skaityti](#))

Užsienio politika apima visas valstybės politikos sritis. Dauguma Lietuvos užsienio reikalų ministerijos (URM) veiklų – atstovavimas, tarpininkavimas, koordinavimas – yra tęstiniai procesai, kurių rezultatas priklauso ir nuo valstybei nepavaldžios išorinės aplinkos, ir nuo kitų valstybės institucijų veiklos efektyvumo. Reikšminga dalis užsienio politikos ir diplomatijos veiklų yra prevencinės ir reaktyvios, siekiančios išvengti konfliktų ar juos deeskaluoti. Visos šios aplinkybės apsunkina galimybę tiksliai įvertinti užsienio politikos rezultatus ir indėlį į valstybės gerovę. Nepaisant to, gebėti parodyti ir įrodyti valstybės institucijų vykdomos politikos kuriamą vertę yra būtina sąlyga siekiant atskaitomybės prieš valstybės piliečius bei sprendimų priėmėjus. Atliktas tyrimas unikalus tuo, kad pasiūlytas naujas, analitiškai apgalvotas ir detalus Lietuvos užsienio reikalų ministerijos vertinimo modelis, pateikti siūlymai dėl URM veiklos klasifikavimo, veiklos sričių vertinimo ir jų analizės, nors nerasta lyginamųjų skirtingų valstybių užsienio politikos vertinimo tyrimų, o ši problema aktuali net pažangiausias sistemas turinčioms valstybėms. Taip pat konstatuota, kad neegzistuoja baigtinis URM vykdomos politikos vertinimo modelis, o jo paieška yra tęstinis ir gana sudėtingas procesas.

Horizontalūs tyrimai

Metinė nacionalinė žmogiškųjų išteklių būklės apžvalga ([skaityti](#))

Kasmetinėje Žmogiškojo kapitalo būklėje apžvelgiami pagrindiniai šalies žmogiškojo kapitalo elementai – įgimti ar įgyti gebėjimai, žinios, įgūdžiai, gyventojų sveikata bei žmogiškajam kapitalui formuoti ir realizuoti svarbūs kontekstiniai rodikliai. Analizuojant 2020 m. ir ankstesnių (2019 ir 2015) metų duomenis, identifikuojamos tiek žmogiškojo kapitalo vystymosi tendencijos iki COVID-19 pandemijos, tiek galimi pandemijos padariniai stebimoms sritims. Taip pat pateikiamos įžvalgos apie žmogiškųjų išteklių srityse pasiektą pažangą ar atotrūkį nuo išsikeltų strateginių tikslų, rezultatai apžvelgiami ir tarptautiniame kontekste.

Žmogiškųjų išteklių (darbo rinkos paklausos ir pasiūlos) vidutinės trukmės prognozavimo metodikos, rezultatų publikavimo platformos atnaujinimas ir prognozės ([susipažinti](#))

Žmogiškųjų išteklių prognozavimo sistema susieja istorinius (kiekybinius) duomenis, ekspertų ateities įžvalgas ir scenarijus (kokybinius duomenis).

Šio projekto tikslas – sukurti duomenimis grįstą šalies žmogiškųjų išteklių paklausos prognozavimo sistemą, kuri leistų parengti trumpojo bei vidutinio laikotarpio Lietuvos žmogiškųjų išteklių prognozes. Sukurta prognozavimo sistema sudaryta iš atskirų dedamųjų, iš kurių pagrindinė, jungianti visas sistemos dalis ir formuojanti jos rezultatą, t. y. prognozę, yra prognostinis modelis. Jis susieja istorinius (kiekybinius) duomenis, ekspertų ateities įžvalgas ir scenarijus (kokybinius duomenis) bei susistemina galutinį rezultatą – trumpojo ir vidutinio laikotarpio Lietuvos žmogiškųjų išteklių prognozes. Remiantis šiuo modeliu, pritaikius mašininio mokymo, teksto analizės ir klasifikavimo, scenarijų modeliavimo metodus, buvo parengta Lietuvos samdomų darbuotojų poreikio 2025 m. prognozė. Pagal bazinį scenarijų daroma prielaida, kad samdomų darbuotojų poreikis stabiliai augs ir 2025 m. pasieks 1,326 mln. darbuotojų, t. y. 71 tūkst. daugiau nei dirbo 2020 m. Prognozuojamas per 15 tūkst. darbuotojų trūkumas. Didžiausias trūkumas 2025 m. prognozuojamas jaunesniųjų verslo ir administravimo specialistų (6,76 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), informacinių technologijų ir ryšių sistemų specialistų (7,43 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), verslo ir administravimo specialistų grupėje (0,99 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), pardavėjų (1,73 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.),

fizinių mokslų ir inžinerijos specialistų (2,73 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), nekvalifikuotų gavybos, statybos, pramonės ir transporto darbininkų grupėje (1,73 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.).

2. Pasitelkiant gerą patirtį, kurti įrodymais grįsto valdymo sistemą

Tinklaveika

2021 m. patvirtinta tarpinstitucinio kompetencijų tinklo koncepcija. Numatoma kuriamo tinklo paskirtis – pagerinti valstybės įrodymų ekosistemos dalyvių sąveiką ir optimaliai išnaudoti jų pajėgumus, aprūpinant Vyriausybę ir kitus valstybės valdymo dalyvius reikalingais įrodymais. Tinklui suformuluoti trys tikslai: 1) plėtoti į viešojo valdymo poreikius orientuotų analitinių organizacijų ir analitikų kultūrą; 2) stiprinti viešojo valdymo įrodymų ekosistemos dalyvių kompetenciją; 3) formalizuoti institucinius ryšius, kurti procesus ir procedūras, optimizuojant valstybės įrodymų ekosistemos pajėgumų panaudojimą viešojo valdymo tikslams. Įgyvendinant tinklo koncepciją planuojama ne tik plėsti tinklo narių skaičių, įtraukiant pavienius asmenis, institucijas ar jungiantis su tarptautiniais tinklais, tačiau tinklo veikimui užtikrinti planuojama sukurti interaktyvią įrodymais grįsto valdymo platformą ir plėtoti klubinę veiklą – rengti renginius, diskusijas. Įgyvendinus tarpinstitucinio tinklo koncepciją tikimasi pagerėjusios Vyriausybės sprendimams priimti teikiamų įrodymų kokybės, geresnio skirtingų suinteresuotų šalių informavimo apie įrodymais grįstos politikos svarbą, sutelktos įrodymų ekosistemoje dirbančių analitikų bendruomenės, sustiprintos jos profesinės tapatybės, tobulėjančios įrodymais grįstos politikos praktikos, paramos sutelkimo ir suteikimo naujai kuriamiems analitiniams centrams, padaliniais.

Mokymai valstybės tarnautojams

Net neturiu ką pasiūlyti tobulinimui, tik palinkėti, kad kuo daugiau žmonių tai praeitų ir suprastų bei pradėtų taikyti.

Jei reikėtų apibūdinti savo įspūdžius trumpai, tai sakyčiau eye shaping – kai žinomus dalykus pradedi matyti ir vertinti kitaip.

Mokymų dalyvės atsiliepimas

Numatomo teisinio reguliavimo (ex-ante) poveikio vertinimo mokymai valstybės tarnautojams pradėti rengti 2020 m. Mokymų programa nuolat tobulinama, 2021 m. klausytojų pageidavimu įtraukta daugiau praktinių užduočių. 2021 m. surengti penki mokymų ciklai, kuriuose dalyvavo 157 dalyviai iš ministerijų, Vyriausybės kanceliarijos ir Seimo kanceliarijos. Mokymuose, kuriuos veda STRATA ekspertai ir kviestiniai lektoriai iš Lietuvos bei užsienio, išsamiai aptariamas kiekvienas poveikio vertinimo etapas, pateikiama daug praktinių Lietuvos ir kitų valstybių pavyzdžių, atliekamos praktinės užduotys. Aukštą mokymų ir mokymų dalyvių pasitenkinimo lygį atspindi apibendrinti klausytojų vertinimai (dalyvių užpildytų anketų rezultatai): mokymus savo kolegoms rekomenduotų 93 proc. mokymų dalyvių, mokymų turinys atitiko 87 proc. dalyvių poreikius, 83 proc. mokymų dalyvių turės galimybę mokymų metu įgytas žinias pritaikyti darbe.

Toliau plečiant STRATA veiklas, susijusias su valstybės tarnautojų kompetencijų ugdymu, 2021 m. parengta galiojančio teisinio reguliavimo (ex-post) poveikio vertinimų mokymo programa, kuri bus pradėta

įgyvendinti 2022 m. (planuojama surengti du mokymų ciklus). Rengiant programą, remtasi jau sukaupta STRATA mokymų patirtimi ir geriausiais užsienio šalių pavyzdžiais.

Konsultacijos ir poveikio vertinimų kokybės patikros

Tinkamai atlikti poveikio vertinimai padeda iš anksto įvertinti galimą poveikį ir pasekmes įvairioms visuomenės grupėms, pasiekti viešosios politikos tikslų minimaliomis sąnaudomis ir nesukeliant nepageidaujamų pasekmių.

Saulius Kolyta, STRATA vyr. politikos analitikas

Viena iš svarbių STRATA veiklų stiprinant Lietuvos poveikio vertinimo sistemą – valstybės tarnautojų, atliekančių poveikio vertinimus, konsultavimas. 2021 m. buvo taikomi ankstesniais metais pasiteisinę metodinės pagalbos ir konsultavimo būdai. Poveikio vertinimų rengėjai buvo konsultuojami telefonu, vaizdo konferencijos būdu, el. paštu, jiems buvo siunčiami gerieji jau atliktų išsamesnių poveikio vertinimų pavyzdžiai, el. paštu teikiami komentarai ir pastabos poveikio vertinimų projektams. STRATA ekspertai 2021 m. išnagrinėjo 11 išsamesnių numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimų projektų, kurie buvo parengti penkiems įstatymų projektams. Jiems pateiktos 235 pastabos ir komentarai, t. y. vidutiniškai po 21 kiekvienam projektui. Praėjusiais metais parengtos ir Vyriausybės kanceliarijai pateiktos 4 STRATA išvados dėl išsamesnių poveikio vertinimų kokybės. 2021 m. pirmą kartą parengtas ir patvirtintas didesnio poveikio teisės aktų projektų, kuriems rengiami išsamesni poveikio vertinimai, sąrašas visai Vyriausybės kadencijai, apimantis 35 teisėkūros iniciatyvas. Naujai organizuotas poveikio vertinimų ir viešųjų konsultacijų planavimo procesas sudaro tinkamas prielaidas planuoti ir atlikti poveikio vertinimus.

Viena pagrindinių dabartinės poveikio vertinimo sistemos silpnųjų vietų, kuri išryškėjo konsultuojant poveikio vertinimų rengėjus – ministerijose nekaupiama patirtis, nestiprinamos šios srities kompetencijos, valstybės tarnautojams, atliekantiems poveikio vertinimus, neteikiama analitinė pagalba.

Virtuali įrodymų biblioteka

Per 2021 m. STRATA kuriama įrodymų biblioteka buvo papildyta per 400 viešosios politikos įrodymų ([daugiau](#)). Šiuo metu bibliotekoje sukaupta virš 1000 vienetų viešosios politikos analizių, vertinimų, galimybių studijų ir kitų formų įrodymų.

Šiuo metu Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ir STRATA įgyvendina bendrą projektą, kurio tikslas – sukurti portalą, didinantį pakartotinį anksčiau Lietuvoje atliktų viešosios politikos analizių, vertinimų rezultatų panaudojimą, stiprinant įrodymais grįsto valdymo kultūrą ir gerinant įrodymų prieinamumą bei sklaidą visuomenėje.

2021 m. baigti įgyvendinti 5 tarptautiniai projektai

Įrodymais grįstos politikos formavimas ir politikos vertinimas Vyriausybės centre ([skaityti projekto ataskaitą \(anglų k.\)](#), [santrauką \(lietuvių kalba\)](#))

Lietuvos Vyriausybė vis dar patiria iššūkių tiek įrodymų rengimo, tiek jų panaudojimo srityse. Pavyzdžiui, 2015-2020 m. Lietuvos Respublikos Seimas kasmet priimdavo daugiau kaip 1000 teisės aktų. Palyginimui – Latvijos Seime panašiu laikotarpiu vidutiniškai svarstyta po 400 teisės aktų, Estijos Parlamente – po 200.

Pagrindinė mūsų problema yra per didelis teisėkūros malūnas, suryjantis laiką domėtis žiniomis ir plėtoti tarnautojų gebėjimus, priimti mažiau, bet geresnės kokybės sprendimų. Matau ne tik tiesioginį ryšį tarp teisėkūros infliacijos ir gebėjimų stokos, tai yra ir pasitikėjimo deficito klausimas.

Ingrida Šimonytė, Ministrė Pirmininkė

STRATA kartu su EBPO įgyvendinto projekto, finansuoto Europos Komisijos, metu nustatyta, kad įrodymais grįsto valdymo įgyvendinimą Lietuvoje ypač stabdo analitinių pajėgumų trūkumas viešojo valdymo įstaigose. Ekspertai rekomendavo valstybės tarnyboje įteisinti analitiko profesiją, sukurti jų rengimui skirtą studijų programą ir pavesti STRATAI organizuoti viešojo sektoriaus analitinių centrų tinklą. Antras iššūkis įrodymais grįstam valdymui – nepakankama įrodymų paklausa. Šį iššūkį atliepti siūloma tobulinant sprendimų priėmėjų ir tarnautojų kompetencijas, gerinant įrodymų viešinimą, mažinant planavimo dokumentų skaičių ir kuriant vientisą viešosios politikos vertinimų sistemą. Trečias iššūkis – Lietuvos teisėkūros sistema, neužtikrinanti tinkamos teisės aktų kokybės ir generuojanti kelis kartus daugiau teisės aktų, negu kaimyninėse Europos Sąjungos šalyse. Šią „teisėkūros infliaciją“ siūloma stabdyti parengiant vieningą geresnio reglamentavimo politiką, tobulinant teisėkūros procesus, išnaudojant kodifikavimo galimybes, stiprinant išankstinius ir ex-post poveikio vertinimus. EBPO ekspertai taip pat rekomendavo stiprinti STRATA įžvalgų, politikos patariamąją ir vertinamąją funkcijas, didinti STRATA, kaip viešojo sektoriaus analitikos kompetencijų centro, vaidmenį.

Nacionalinė įgūdžių strategija ([skaityti projekto ataskaitą](#))

Lietuva nuolat susiduria su tam tikrais sunkumais įgūdžių srityje. Jaunų žmonių pažintiniai bei socialiniai ir emociniai įgūdžiai yra palyginti žemo lygio, ir laikui bėgant ši situacija negerėja. Skirtumai tarp įgūdžių ir išsilavinimo lygio, kurį pasiekia palankių sąlygų neturintys ir jas turintys jauni žmonės, išlieka dideli. Įgūdžių disbalansas yra ryškus. Be to, daug mokslus baigusiu jaunuolių dirba jų įgūdžių neatitinkantį darbą. Daugeliui suaugusiųjų trūksta pamatinių, pavyzdžiui, raštingumo ir skaičiavimo, įgūdžių ir palyginti nedidelė jų dalis siekia išsilavinimo ir dalyvauja mokymuose. Darbdaviai visapusiškai neišnaudoja darbuotojų įgūdžių potencialo, o tai svarbu siekiant našumo ir diegiant inovacijas.

Strateginis požiūris į įgūdžius yra visos vyriausybės nacionalinio lygmens reikalas.

Andrew Bell, EBPO įgūdžių centro vadovas

Lietuva, bendradarbiaudama su EBPO, parengė nacionalinę įgūdžių strategiją. Diagnostiniame strategijos rengimo etape atlikta giluminė

Vyriausybė ne tik turi atliepti ateities įgūdžių poreikius, bet kartu, nustatydamą veiklos prioritetus, formuotų ateities įgūdžių paklausą. Pavyzdžiui, jei sakome, kad skaitmenizavimas ar žalieji viešieji pirkimai yra mums svarbios valstybės kryptys, mes signalizuojame rinkai, kokių įgūdžių prireiks ateityje.

Giedrė Balčytytė, Vyriausybės kanclerė

įgūdžių sistemos analizė ir pateiktos rekomendacijos jos stiprinimui. STRATA koordinavo projektą Lietuvoje, taip pat teikė analitinę informaciją bei ekspertinę pagalbą EBPO kolegoms.

Nustatyta, kad pagrindinės įgūdžių sritys, kurias reikėtų tobulinti Lietuvoje, apima vis dar esamą nelygybę (pavyzdžiui, 2020 m. tik 17 proc. vidurinį išsilavinimą įgijusių asmenų iš mažas pajamas gaunančių šeimų pradėjo studijuoti pagal aukštojo mokslo studijų programą), jaunų žmonių įgūdžiai Lietuvoje palyginti su EBPO šalimi yra gana žemo lygio, žmonių įgūdžiai nepakankamai panaudojami darbo vietose ir visuomenėje, įgūdžių neatitiktis, trūkumai ir pertekliai darbo rinkoje yra dažnesni nei daugelyje kitų EBPO šalių.

Moldovos profesinio mokymo sistemos stiprinimas ir efektyvumo didinimas

Baigtas įgyvendinti Europos Sąjungos Dvynių programos projektas „Moldovos profesinio mokymo sistemos stiprinimas ir efektyvumo didinimas“, kuriuo siekta padėti Moldovos Respublikos švietimo, kultūros ir mokslo ministerijai įgyvendinti strateginius tikslus dviem pagrindinėmis kryptimis: mokymo kokybės ir mokymo paklausos ir pasiūlos dermės. Projektą įgyvendino STRATA su vyresniuoju projekto partneriu Suomijoje ir partneriu Estijoje.

Projekto metu per 30 švietimo ekspertų iš Lietuvos, Suomijos ir Estijos dalinosi savo patirtimi ir žiniomis profesinio mokymo kokybės užtikrinimo, kvalifikacijų sistemos plėtros, institucinių gebėjimų stiprinimo, profesijos mokytojų ir bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi srityse. STRATA ypatingai daug dėmesio skyrė kvalifikacijų sistemos plėtros Moldovoje problematikai. Tarp pagrindinių darbų paminėtina išsami situacijos analizė, identifikuoti iššūkiai, kartu su Moldovos atstovais parengti nacionalinės kvalifikacijų sandaros plėtros 2022–2027 m. programos ir jos įgyvendinimo plano projektai.

EUROSTUDENT ([skaityti projekto ataskaitą](#))

EUROSTUDENT – tai tarptautinis, apklausos būdu renkamais duomenimis grįstas tyrimas, skirtas ištirti socialines bei ekonomines studentų gyvenimo sąlygas Europos aukštojo mokslo sistemose. Tyrime dalyvauja 28 šalys. Apklausos rezultatai atskleidžia studentų nuomonę apie gyvenimo sąlygas, aukštojo mokslo prieinamumą, studijų kokybę, studijų tarptautiškumą ir studijų lankstumą. Apklausa vykdyta iki 2020 m. Lietuvą ir pasaulį ištikusios COVID-19 pandemijos, tad rezultatai atspindi būtent to laikotarpio studentų realijas. Projekto metu nustatyta, kad aukštasis mokslas nėra pakankamai prieinamas socialiai jautrioms grupėms Lietuvoje. Lietuva yra tarp šešių šalių,

kuriose didžiausia studentų su ribojančiais sveikatos sutrikimais dalis nurodė galvojantys, jog aukštasis mokslas ne jiems. Studentai iš šeimų be aukštojo išsilavinimo, kaip ir kitos socialiai jautrios studentų grupės, dažniau renkasi studijuoti kolegijose, iššęstinėse studijose. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad rimtų finansinių sunkumų patiria kas ketvirtas studentas, tačiau Lietuvoje valstybinės paramos indėlis studentų pajamų struktūroje, palyginti su kitomis tyrime dalyvavusiomis šalimis, nėra reikšmingas. Esame tarp tų šalių, kuriuose valstybės parama studentų pajamų struktūroje sudaro vieną mažiausių dalių. Palyginimui, valstybinė parama studentams Lietuvoje sudaro 6 proc., Švedijoje – 52 proc. Taip pat nustatyta, kad studijų lankstumas Lietuvoje išlieka gana ribotas. Tai rodo keletas rodiklių. Vienas jų – stojimas į aukštąją mokyklą brandos atestatą įgijus alternatyviu įprastam būdu (pavyzdžiui, per išlyginamuosius kursus, laikant egzaminus eksternu). Šis rodiklis yra vienas žemiausių tarp tyrimo šalių ir siekia 2 proc. Kitas – turimos profesinės patirties, įgytų kompetencijų įskaitymas tiek stojant, tiek ir studijuojant. Prieš studijas įgyta darbinė patirtis užskaityta 5 proc. respondentų, kompetencijos įgytos kitose studijose ar mokyklose užskaitytos 16 proc. respondentų. Taip pat Lietuva patenka tarp tų šalių, kuriose studentai gerokai dažniau nei vidutiniškai dėl įsipareigojimų darbe patiria sunkumų studijuojant: šiuo metu dirba apie 53 proc. studentų, kurių dauguma (83 proc.) dirba dėl ekonominių priežasčių.

Lietuvos inovacijų politikos efektyvumo didinimas ([skaityti projekto ataskaitą](#))

STRATA kartu su EBPO įgyvendino Europos Komisijos finansuojamą projektą, kuriuo buvo siekiama padėti Lietuvai padidinti inovacijų sistemos našumą. Projekte buvo nagrinėjamos aktualios mokslo ir inovacijų politikos temos: 1) Inovacijų agentūros formavimas, 2) Mokslo, technologijų ir inovacijų (MTI) strateginės tarybos veiklos tobulinimas, 3) inovatyvūs viešieji pirkimai, 4) į misijas orientuota inovacijų politika, 5) Pramonė 4.0 ir dirbtinis intelektas.

2019 m. duomenimis, 10 tūkstančių darbuotojų Lietuvoje teko 5 robotai.

Projekto metu pasiūlyti keli esamų mokslo, technologijų ir inovacijų priemonės įgyvendinančių agentūrų konsolidavimo modeliai. MTI tarybos veiklą pasiūlyta orientuoti į ateities įžvalgų rengimą, iššūkių atliepimą ir galimybių paiešką, stiprinti jos strateginį vaidmenį, veiklą organizuoti per aktyvias darbo grupes, stiprinti jos sekretoriatą, labiau įtraukti ministerijas į mokslo, technologijų ir inovacijų politikos sritį. Siekiant paskatinti inovatyvius viešuosius pirkimus, rekomenduojama aiškiau apibrėžti „inovatyvaus viešojo pirkimo“ sąvoką, parengti tokių pirkimų vykdymo gaires, įsteigti kompetencijų centrą, sukurti stebėsenos sistemą ir numatyti tokius pirkimus skatinančias priemones. Siekiant plėtoti pramonę 4.0 ir geriau pritaikyti dirbtinį intelektą, reikėtų geresnio veiksmų koordinavimo, platesnio esamų priemonių panaudojimo, švietimo sistemos orientacijos į šioms sritims reikalingų įgūdžių vystymą (pavyzdžiui, mašininio mokymosi). Viešasis sektorius turėtų tapti pavyzdžiu verslui, diegdamas dirbtinio intelekto sprendimus.

Atstovavimas tarptautinėse organizacijose

2021 m. STRATA sustiprino bendradarbiavimą su EBPO, ne tik kartu įgyvendindama projektines veiklas, bet ir atstovaudama Lietuvai EBPO komitetuose ir kituose darbo organuose. STRATA kaip dalyvaujančioji institucija buvo paskirta atstovauti Lietuvai švietimo, mokslo ir inovacijų veiklose, kaip atsakinga institucija – vyriausybės strateginių įžvalgų bendruomenėje (angl. Government Foresight Community).

STRATA direktorius Giedrius Viliūnas paskirtas Lietuvos atstovu Europos Komisijos Jungtinių tyrimų centro (Joint Research Centre, JRC) Valdytojų taryboje. JRC – tai vidinis Europos Komisijos mokslo tyrimų padalinys, teikiantis nepriklausomą, įrodymais pagrįstą mokslinę ir konsultacinę pagalbą Europos Sąjungos šalims kuriant, formuojant ir įgyvendinant ES politiką bei vykdant jų stebėseną.

Politikos laboratorija „Policy Lab“

Politikos laboratorijos „Policy Lab“ komanda 2021 m. įgyvendino 13 bendros kūrybos dirbtuvių, kuriose dalyvavo daugiau nei 200 žmonių. Daugiausia dirbtuvių suorganizuota atliekant tyrimą „Lietuvos jaunimo psichikos sveikatos paslaugų teikimo grandinės vertinimo II etapas: į jaunimo poreikius orientuotos psichikos sveikatos paslaugų sprendimo alternatyvos“ ([skaityti](#)). Tyrimo metu buvo bendradarbiaujama su Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerijomis bei joms pavaldžiomis įstaigomis ir Pasaulio banko biurokratijos laboratorija. Tyrimo metu buvo derinamos veiksmo tyrimo, dalyvaujamojo dizaino, ateities mąstymo ir daugiakriterinio sprendimų analizės metodai. Dalis dirbtuvių buvo organizuotos įvairių mokyklų moksleiviams, dalis – politikos formuotojams ir ekspertams.

2020 m. Policy Lab projektas „COVID-19 pamokos: atsparesnio viešojo sektoriaus link“ įvertintas kaip vienas iš trijų geriausių Nacionaliniame dizaino konkurse „Geras dizainas 2021“ paslaugų, socialinio dizaino ir edukacijos kategorijoje.

Bendros kūrybos dirbtuvės organizuotos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai rengiant „Tūkstantmečio mokyklų“ programą ir kitus ją palydinčius dokumentus. Policy Lab komanda taip pat įsitraukė į Strategijos „Lietuva 2050“ rengimą: pradėtas diskusijų „Ekspedicija į 2050-ųjų Lietuvą“ su piliečiais ciklas. 2021 m. įvyko susitikimai Klaipėdoje, Kaune, Jurbarko ir Nemenčinėje. Organizuojant diskusijas ir bendros kūrybos veiklas su Lietuvos piliečiais yra siekiama išgirsti jų lūkesčius, viltis ir baimes dėl Lietuvos ateities, aptarti valstybės pažangos viziją ir šios vizijos įgyvendinimui svarbius elementus bei aplinkybes. Susitikimai įgyvendinami kartu su Atviros Vyriausybės iniciatyva.

3. Formuoti pozityvų visuomenės
požiūrį į įrodymų svarbą

Ataskaitiniu laikotarpiu STRATA internetinio tinklapio vartotojų skaičius pasiekė 30 tūkst. vartotojų. STRATA tinklapyje paskelbtas turinys buvo peržiūrėtas 138 tūkst. kartų. Toliau plėtota įžvalgų platforma „[Agenda](#)“, kurioje įžvalgomis dalinosi STRATA analitikai, Lietuvos ir užsienio ekspertai.

Daugiau nei penktadaliu padidėjo STRATA auditorija socialiniuose tinkluose. Metų pabaigoje socialiniuose tinkluose STRATA sekė 3900 vartotojų. STRATA naujienlaiškį prenumeravo per 1000 vartotojų. 2021 m., palyginti su ankstesniais metais, suorganizuota išskirtinai daug renginių: iš viso 24 renginiai, iš kurių 16 – diskusijos ir dirbtuvės. Iš viso nuotoliniu būdu ar gyvai renginiuose dalyvavo per 1500 žmonių, renginių įrašai peržiūrėti 6 tūkst. kartų.

Paminėtinas Lietuvos ateities vizijos – Valstybės pažangos strategijos „Lietuva 2050“ pradžios renginys, kuriame buvo duotas simbolinis startas šalies naujos Didžiosios strategijos rengimui. Renginyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė, Europos Komisijos viceprezidentas Marošas Ševčovičius, Ispanijos premjeras Pedro Sánchezas, Seimo Ateities komiteto pirmininkas Raimundas Lopata. Diskutuota apie tai, kodėl reikia mąstyti apie valstybės ateitį, kaip turėtume suprasti valstybės pažangą, kokia galėtų būti Lietuvos ateities vizija ([žiūrėti renginio įrašą](#)).

Įvyko trys baigiamieji tarptautinių projektų renginiai. Pirmoji baigiamoji konferencija buvo skirta Nacionalinei įgūdžių strategijai ([skaityti](#)) pristatyti. Renginyje apžvelgti projekto rezultatai ir rekomendacijos, taip pat vyko diskusija tarp Lietuvos ministerijų, akademinės ir verslo bendruomenių atstovų diskusija apie tolesnius žingsnius po strategijos parengimo ([žiūrėti įrašą](#)). Antrojoje baigiamajoje konferencijoje „Parengtis 2050-iesiems – įrodymais grįsti sprendimai ir valdysena Lietuvos ateičiai“ pristatyti EBPO ekspertų atliktos diagnostinės studijos ([skaityti](#)) rezultatai ir įžvalgos. Su Ministre Pirmininke diskutuota apie teisės aktų kokybės gerinimą, su Seimo Ateities komiteto pirmininku – apie ateitį numatančią valdyseną Lietuvoje ([žiūrėti įrašą](#)). Trečiojoje baigiamajoje konferencijoje pristatyti projekto „Lietuvos inovacijų politikos efektyvumo didinimo“ rezultatai ([skaityti projekto ataskaitą](#)).

Drauge su Europos Komisijos Jungtiniu tyrimų centru organizuotos dirbtuvės „Mokslas politikai Lietuvoje“, kurios yra dirbtuvių serijos „Sustiprinti ir sujungti mokslo politikai ekosistemas Europoje“ dalis. Dirbtuvėse klausta, kaip „postnormaliame“ pasaulyje sukurti veiksmingą mokslo patarimų sistemą.

4. Telkti bendro tikslo siekiančią
nepriklausomą ekspertų
komandą

Komanda

Darbuotojų skaičius	Metų pradžioje – 55 darbuotojai
	Metų pabaigoje – 61 darbuotojas
	47 analitinį turinį kuriantys darbuotojai

Svarbiausia megzti ryšį su potencialiais darbuotojais kiek įmanoma iš anksto – užsiauginti juos tarytum nuo pat sėklos (angl. plant the seeds).

Teigia ISM Valdybos ir ekonomikos universiteto studentai, sprendę STRATA iššūkį dėl jaunųjų profesionalų pritraukimo

77 proc. darbuotojų teigė, kad turės galimybę mokymų metu įgytas žinias pritaikyti darbe.

Šaltinis: Darbuotojų apklausa apie komandos formavimo sesiją, 2021 m.

Ataskaitiniu laikotarpiu toliau ugdyta darbuotojų profesinė kompetencija, ypač daug dėmesio skiriant poveikio vertinimo gebėjimų stiprinimui. Dalis darbuotojų dalyvavo nuotoliniuose tarptautiniuose mokymuose, susijusiuose su duomenų analitika ar mašininiais mokymais. Bendrajai darbuotojų kompetencijai ugdyti organizuota kasmetinė komandos formavimo išvažiavimo sesija, kuri šįkart buvo skirta geresniam savęs ir kolegų pažinimui. Sesijoje organizuotos vaidybos, improvizacijos, šokio, dainavimo ir istorijų pasakojimo veiklos leido darbuotojams įgyti praktiškai darbe pritaikomų žinių. Darbuotojams buvo skirta ir bendros kūrybos sesija Tarptautinės empatijos dienos proga, kur panaudotas empatijos žemėlapis, kurta asmeninius požiūrius apibendrinanti persona (atstovas). Organizacijoje įvedus naują struktūrą, prasiplėtus veiklų laukui, opia organizacijos vidaus tema tapo pokyčiai, todėl organizacijos vadovams organizuoti ir pokyčių valdymo mokymai.

Tebegaliojant valstybės lygio ekstremaliai situacijai dėl koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės, STRATA 2021 m. tęsė darbus nuotoliniu-pamaininiu grafiku.

Organizacijos valdymas

Nuo 2020 m. vasario 25 d. veikia STRATA valdyba. Ataskaitiniu laikotarpiu surengti 6 Valdybos posėdžiai. Jų metu valdybos nariai apsvarstė ir aprobavo naują STRATA struktūrą, STRATA darbuotojų darbo apmokėjimo sistemą, teikė siūlymus dėl veiklos plano rengimo ir įgyvendinimo, STRATA finansavimo modelio bei kitų klausimų ([susipažinti](#)).

Naujoji STRATA struktūra, veikianti pagal matricinės ir projektinės organizacijos principus, įsigaliojo nuo 2021 m. kovo 1 d. ir buvo patikslinta metų pabaigoje. Šiuo metu organizacijos veiklą įgyvendina Paslaugų, Tyrėjų, Projektų valdymo, Žmogiškųjų išteklių, Finansų ir administravimo grupės.

2021 m. spalio mėn. oficialiai baigtas projektas „Procesų valdymo, veiklos rodiklių stebėsenos sistemos ir „Lieknos Vyriausybės“ (angl. LEAN Government) metodų įdiegimas valstybės institucijose“, tačiau

LEAN ir toliau savarankiškai diegiamas organizacijoje. Spalio mėnesį atliktas LEAN brandos vertinimas. Skaičiuota, kad 2020 m. balandžio mėn. (praėjus dviem mėnesiams nuo LEAN projekto starto) STRATA įdiegtų LEAN metodų vertinimas dešimtbalėje skalėje nesiekė 1 balo, 2020 m. liepos mėn. siekė 5,5 balo, o 2021 m. spalį LEAN metodų diegimo pažanga įvertinta 7,7 balo.

Vidinė organizacijos atmosfera

Siekiant kiek galima išsamiau išsiaiškinti visų komandos narių savijautą, vidinės komunikacijos situaciją bei darbo organizavimo stiprybes ir tobulintinas vietas, atlikti keli vidiniai tyrimai. Pagal patikrintą konsultacinės kompanijos „OVC Consulting“ metodologiją pirmą kartą organizacijoje atliktas darbuotojų įsitraukimo tyrimas. Tyrimo rezultatai parodė, kad beveik kas trečias (29 proc.) organizacijos darbuotojas įsitraukęs, kas antras (47 proc.) – patenkintas darbu. Pozityviausiai įvertinti tokie aspektai, kaip kreipimasis į tiesioginį vadovą, darbo atmosfera komandose ir fizinės darbo sąlygos.

81 proc. darbuotojų yra patenkinti intranete skelbiamos informacijos kokybe.

Šaltinis: Vidinės komunikacijos tyrimas, 2021 m.

Trečią kartą atliktas STRATA vidinės komunikacijos tyrimas, kuriuo analizuota organizacijos vidinės komunikacijos situacija, ypač susikoncentruojant į 2021 m. naujai įdiegtos vidinės informacinės platformos – intraneto „Stratosfera“ – vertinimą. Paaiškėjo, kad per metus informacijos pakankamumas padidėjo penkiose iš septynių vertintų informacijos kategorijų. Labiausiai situacija pagerėjo informacijos apie kitų grupių veiklas (+25 proc.) kategorijoje. Intranetą darbuotojai vertina palankiai: didžioji dalis darbuotojų yra patenkinti intranete skelbiamos informacijos kokybe, 94 proc. intranete lankosi ne rečiau kaip kas dvi savaites, aktualiausias intranete naujienos.

Finansiniai duomenys

Skirtas finansavimas	1,7 mln. eurų
Iš jų:	
Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama	65,0 %
Valstybės biudžeto lėšos	34,5 %
Tarptautinių organizacijų lėšos	0,5 %
Panaudota	1,8 mln. eurų
Iš jų:	
Darbo užmokesčiui	89,9 %
Ekspertinėms paslaugoms	2,6 %
Kanceliarinėms prekėms ir trumpalaikiam turtui	0,4 %
Informacinėms technologijoms	3,2 %
Komunalinėms ir ryšių paslaugoms	1,0 %
Kvalifikacijos tobulinimui	0,8 %
Kitoms išlaidoms	2,1 %
Pajamos	4,9 tūkst. eurų

